Zajęcia lub grupy zajęć oraz treści programowe zapewniające uzyskanie efektów uczenia się

Kierunek i poziom studiów	Pedagogika I stopnia
Cykl kształcenia	2025-2028

Przedmiot (zajęcia lub grupy zajęć)	Treści programowe
I semestr	
Historia myśli pedagogicznej	Historia wychowania jako nauka: przedmiot, cele i zadania historii wychowania, kształtowanie się historii wychowania jako odrębnej dyscypliny, twórcy historii wychowania w Polsce. Wychowanie i edukacja w najstarszych cywilizacjach. Geneza szkoły jako instytucji dydaktyczno-wychowawczej, wspólnota pierwotna, Sparta i Ateny, hellenizm, Rzym. Ideały wychowawcze i szkolnictwo średniowiecza, szkoły kościelne, wychowanie stanowe. Powstanie i rozwój uniwersytetów, geneza i organizacja Akademii Krakowskiej. Organizacja szkolnictwa w odrodzeniu, szkoły humanistyczne, szkoły reformacyjne, szkoły kontrreformacji. Szkolnictwo polskie epoki odrodzenia (Uniwersytet Krakowski i jego kolonie, Akademia Zamojska). Wybitni przedstawiciele europejskiej myśli pedagogicznej w wieku XVII i XVIII: filozoficzne podstawy pedagogiki nowożytnej, poglądy pedagogiczne J. A. Komeńskiego, myśl pedagogiczna J. Locke, naturalizm pedagogiczny J. J. Rousseau. Idee pedagogiczne polskiego oświecenia: reformatorska działalność Stanisława Konarskiego, Collegium Nobilium, Szkoła Rycerska. Komisja Edukacji Narodowej: geneza, zadania, etapy działalności KEN, ustawodawstwo szkolne KEN, działalność Towarzystwa do Ksiąg Elementarnych. Osiągnięcia szkolnictwa europejskiego w XIX wieku: programy oświatowe rewolucji francuskiej, projekt wychowania publicznego J. Condorceta, idee pedagogiczne J. H. Pestalozziego, pedagogika filozoficzna J. F. Herbarta. Szkolnictwo polskie pod zaborami: zabór rosyjski, pruski, zabór austriacki. Oświata i wychowanie w II Rzeczypospolitej: ustawodawstwo szkolne, reformy oświatowe, rozwój szkolnictwa wyższego.
Wprowadzenie do pedagogiki	**Wykład** Geneza i rozwój pedagogiki – od wiedzy potocznej do teorii naukowej. Pedagogika jako nauka – jej powstanie i rozwój na świecie i w Polsce. Wychowanie jako przedmiot badań i główna kategoria pedagogiki. Źródła wiedzy pedagogicznej – specyfika badań naukowych w pedagogice. Nauki normatywne i filozoficzne u podstaw pedagogiki. Pedagogika jako nauka interdyscyplinarna oraz jedność wiedzy pedagogicznej. Nurty i kierunki pedagogiczne.

	Ćwiczenia Geneza wychowania i pedagogiki. Główne etapy rozwoju pedagogiki jako wiedzy potocznej, filozoficznej i naukowej. Twórcy pedagogiki jako nauki na świecie, w Polsce i w KUL. Termin i pojęcie pedagogiki. Pedagogika jako nauka. Przedmiot i cele pedagogiki. Specyfika badań pedagogicznych oraz ich podstawowe metody. Język pedagogiki w kontekście specyfiki języka naukowego i języka nauk humanistycznych. Główne kategorie pedagogiczne: edukacja, wychowanie, kształcenie, nauczanie i uczenie się. Wychowanie jako kategoria pedagogiczna. Rozwój jako kategoria pedagogiczna. S. Kunowskiego konwergencyjna i warstwicowa koncepcja wspierania rozwoju. Struktura pedagogiki kryteria i typy strukturalizacji wiedzy w pedagogice. Subdyscypliny pedagogiki: kryteria podziału, nauki podstawowe i subdyscypliny pedagogiczne. Nurty i kierunki pedagogiczne: kryteria podziału, przykładowe nurty pedagogiki. Personalistyczne koncepcje wychowania: personalizm tomistyczny i personalizm dynamiczny.
Historia opieki społecznej	Inicjatywy opiekuńcze prywatne i państwowe w starożytnej Grecji i Rzymie. Początki chrześcijaństwa. Pierwsze hospicja i xenodochia. Działalność opiekuńcza św. Bazylego Wielkiego i św. Augustyna. Początki działalności dobroczynnej na ziemiach polskich. Działalność charytatywna zakonów średniowiecznych (min. Joannici, Duchacy). Działalność charytatywna zakonów w epoce nowożytnej (min. Bonifratrzy, Siostry Miłosierdzia). Działalność społeczna ks. Piotra Skargi i ks. Piotra Gabriela Baudouina. Fundacje stypendialne w Polsce przedrozbiorowej. Domy pracy przymusowej w Polsce przedrozbiorowej. Działalność społeczna i opiekuńcza bł. Edmunda Bojanowskiego i św. Brata Alberta. Towarzystwa dobroczynności w XIX wieku (Warszawskie, Lubelskie). Opieka nad dziećmi w XIX i XX wieku na ziemiach polskich. Opieka społeczna w okresie II Rzeczypospolitej.
Pedagogika kultury	Pedagogika kultury – geneza i rozwój, starożytne pojęcie paidei jako pierwszej wizji człowieka w świecie kultury. Kultura w ujęciu teoretycznym (przegląd stanowisk). Filozoficzne podstawy pedagogiki kultury, polska koncepcja pedagogiki kultury. Wychowanie a kultura, refleksje mistrzów. Myśl św. Jana Pawła II na temat kultury i jej roli w życiu człowieka.

	Wartości w kulturze polskiej. Pamięć i tożsamość narodowa a stereotypy kulturowe. Człowiek jako twórca kultury. Funkcje kultury w życiu człowieka. Instytucje kultury i ich rola w edukacji, tradycyjne i nowoczesne formy upowszechniania kultury. Pedagog w roli odbiorcy kultury i animatora działań kulturowych. Uczestnictwo człowieka w kulturze (typologia). Rola kultury wysokiej. Kultura jako przestrzeń edukacyjna (na wybranych przykładach; zadania aktywizujące studentów). Biblioteka, teatr, kino, muzeum, w kulturze i edukacji. Współczesna kultura popularna a pedagogika kultury. Idee i przemiany kulturowe we współczesnej pedagogice kultury. Edukacja w dobie kultury masowej-polisensorycznej. Projekty edukacyjne, kulturalne i animacyjne we współczesnej pedagogice kultury (tematyka, przykłady).
Edukacja medialna i technologie informacyjno-komunikacyjne	Przedmiot i zadania edukacji medialnej i TK Funkcje mediów oraz mechanizmów ich odziaływania Szanse edukacyjne i obszary zagrożeń mediów dla procesu wychowania Nowoczesne technologie w procesie dydaktycznym – założenia techniczne i metodyczne E-learning, kształcenie mieszanie, kształcenie na odległość – założenia metodyczne i funkcjonowanie Tworzenie i udostępnianie edukacyjnych materiałów wideo z zastosowaniem oprogramowania na wolnych licencjach Infografiki edukacyjne i prezentacje multimedialne z wykorzystaniem technologii w chmurze Otwarte zasoby edukacyjne Etyczne i prawne aspekty wykorzystania nowoczesnych technologii w edukacji Testowanie wiedzy i umiejętności z wykorzystaniem TIK i AI Wdrażanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji formalnej i pozaformalnej (min. Answergarden, Canva, ClassDojo, Coogle, Createley, Dobble, Easelly, Emaze, Explain Everything, Genial.ly, Jamboard, Kahoot, KhanAcademy, LearningApps, Mentimetr, Quizizz, Plickers, Padlet, Trimino, Wakelet, Wordwall.
Metodyka pracy umysłowej	Mózg i jego funkcjonowanie (funkcjonowania półkul mózgowych, lateralizacja; czynniki poprawiające pracę mózgu; korzystanie z różnych źródeł informacji). Rodzaje inteligencji (inteligencje wielorakie, inteligencja emocjonalna i społeczna). Psychologiczne i fizjologiczne podstawy procesu uczenia się (pamięć, uwaga, myślenie, mowa, motywacja, emocje, zdolności, zainteresowania, doświadczenia, styl życia). Techniki zapamiętywania. Koncentracja. Twórcze myślenie i kreatywność (metody i techniki uczenia się; ćwiczenia stymulujące procesy poznawcze: logiczne, pamięciowe, skojarzeniowe, mapy myśli, słowa klucze, twórcze notatki, zapamiętywanie informacji liczbowych, obrazkowy, fonetycznych, mnemotechniki, gry dydaktyczne, ruchowe, wielozmysłowe).

	Trudności w uczeniu (przyczyny i strategie ich przezwyciężania). Bariery psychiczne w rozwiązywaniu problemów. Radzenie sobie ze stresem, techniki relaksacyjne i twórcze rozwiązywanie problemów. Zarządzanie czasem, samoorganizacja i automotywacja, planowanie pracy własnej, rozwój uzdolnień i pasji. Zasady korzystania z zasobów internetowych i technik informacyjno-komunikacyjnych oraz AI. Sztuka autoprezentacji, techniki komunikacji, aktywne słuchanie i funkcjonowanie w grupie. Techniki korzystania z literatury przedmiotu, sporządzanie przypisów. Zasady pisania i prezentacji prac naukowych.
Projektowanie rozwoju zawodowego	Praca i jej znaczenie w życiu człowieka. Podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych. Ocena własnych predyspozycji i umiejętności w kontekście wyboru zawodu nauczyciela. Kwalifikacje i kompetencje w zawodzie nauczyciela. Rozwój, rozwój zawodowy i jego przejawy. Podstawowe kategorie pojęciowe związane z rozwojem zawodowym. Warunki rozwoju osobistego i zawodowego nauczyciela. Stopnie awansu zawodowego nauczyciela a rozwój zawodowy. Warunki pracy nauczycieli: zakres obowiązków, czas pracy, pensum, wynagrodzenie, dodatkowe czynności i zadania. Zatrudnianie i zwalnianie z pracy nauczycieli. Analiza wybranych zawodów pedagogicznych - wymagania kwalifikacyjne i charakterystyka kompetencji, specjalności pedagogiczne. Stanowiska i funkcje obejmowane przez nauczycieli. Profesjonalizm nauczyciela. Przykłady działań na drodze rozwijania profesjonalizmu.
Logika	Metodologiczne pojęcia przedmiotu materialnego i formalnego dyscypliny naukowej oraz przedmiotowego i metaprzedmiotowego problemu. Semiotyczna charakterystyka języka: definicja języka, cechy znaków językowych, reguły używania znaków językowych, typy języków, funkcje poznawcze i pozapoznawcze języka. Kategorie składniowe i znaczenie wyrażeń: pojęcie kategorii składniowej; typy wyrażeń ze względu na funkcje syntaktyczne; typy wyrażeń powodujące nieporozumienia w komunikacji. Zdanie jako podstawowa jednostka języka: definicja zdania i sądu; typy zdań. Funktory: definicja funktora i argumentu funktora; funktory prawdziwościowe i nieprawdziwościowe; klasyczny rachunek zdań: niektóre funktory prawdziwościowe i ich matryce; 0-1 metoda sprawdzania czy wyrażenie jest prawem logiki; aplikacja tej metody do sprawdzania, czy wniosek wynika logicznie z przesłanek (analiza wnioskowań prowadzonych w języku naturalnym). Nazwy jako kategoria syntaktyczna: definicja nazwy i pojęcia; funkcje semantyczne nazw; typy nazw; relacje między zakresami nazw; operacje na treściach nazw. Klasyczny rachunek nazw: kwadrat logiczny i prawa bezpośredniego wnioskowania; oraz ich aplikacja do wnioskowań prowadzonych w języku naturalnym. Elementy rachunku kwantyfikatorów I rzędu i jego wykorzystanie do kontroli wnioskowań naturalnojęzykowych.

	Komunikat językowy: błędy w słownym przekazywaniu myśli; kontekstowy charakter komunikatu słownego: presupozycje wypowiedzi i implikatura konwersacyjna, podteksty, entymematy. Porządkowanie dziedziny przedmiotowej: podział logiczny i klasyfikacja: warunki poprawności i typowe błędy; typologizacja; porządkowanie liniowe; przykłady stosowania wymienionych operacji porządkowania w rozmaitych obszarach aktywności człowieka. Elementy teorii definiowania: rodzaje definicji, warunki poprawności definicji, błędy definiowania, niektóre typy tzw. definicji nierównościowe, rola definicji w języku ; definicje perswazyjne jako zabiegi manipulacyjne. Elementy teorii pytań (logika erotetyczna): struktura i rodzaje pytań; treść poznawcza pytania (założenia pytania); typy odpowiedzi; warunki racjonalnego stawiania pytań; pytania podchwytliwe i sugestywne; rola pytań w dyskursie. Elementy teorii wnioskowań: rodzaje wnioskowań ze względu na status wniosku: niezawodne i uprawdopodobniające; błędy wnioskowań. Elementy teorii dyskusji: typy dyskusji ze względu na przedmiot; ustalanie przedmiotu dyskusji; logiczno-etyczne zasady dyskutowania; typy argumentacji, perswazja i manipulacja.
Podstawy tutoringu	Podstawy tutoringu Określanie celów edukacyjnych Znaczenie talentów w rozwoju osobistym Komunikacja i autoprezentacja (Elevator pitch) Praca zespołowa: dynamika grupy, komunikacja zwrotna, synergie i bariery Przygotowanie projektów dydaktycznych (active, experience-based learning) Zarządzanie czasem Radzenie sobie ze stresem Zaliczenie projektu końcowego (prezentacje projektów dydaktycznych)
Przedsiębiorczość	Rynek pracy – specyfika i wymagania. Poszukiwanie pracy: źródła wiedzy i bariery Projekt biznesowy cz 1. Wizja, misja i strategia organizacji (design thinking) Projekt biznesowy cz. 2. Dopasowanie produktu/usługi do wymogów i potrzeb rynku, definicja produktu i zasoby niezbędne do wprowadzenia produktu/usługi na rynek. Projekt biznesowy cz. 3. Koszty prowadzenia działalności i planowane przychody Projekt biznesowy cz. 4. Planowanie własnej działalności gospodarczej: zakładanie działalności Zaliczenie projektu końcowego (prezentacje projektów biznesowych) Spotkanie z przedsiębiorcami
Przedmiot misyjny z zakresu historii filozofii	

Język obcy nowożytny	Zakres materiału gramatycznego i leksykalnego określony dla poziomu B2 przez Europejski System Opisu Kształcenia Językowego pozwalający na utrwalanie i rozwijanie praktycznych umiejętności posługiwania się ogólnym językiem angielskim ze szczególnym uwzględnieniem języka akademickiego w następujących kompetencjach językowych: rozumienie ze słuchu, czytanie ze zrozumieniem, pisanie i mówienie w oparciu o zagadnienia dotyczące np.: problemów współczesnej młodzieży, sytuacji demograficznej, systemu kształcenia, technologii informacyjnych, nauki, postępu technicznego, życia politycznego, gospodarczego, społecznego, kultury, sztuki, ekologii, aktualnych problemów i zagrożeń dla współczesnego świata.
Wychowanie fizyczne	Program zajęć umożliwia studentom naukę i doskonalenie umiejętności ruchowych przydatnych w aktywności zdrowotnej, rekreacyjnej i sportowej.
Podstawy psychologii	Psychologia jako nauka przyrodnicza i humanistyczna - charakterystyka w odniesieniu do podstawowych pojęć psychologii. Świadomość jako podstawowy proces orientacyjny warunkujący przebieg procesów poznawczych i emocjonalno-motywacyjnych. Spostrzeganie jako podstawowy proces poznawczy: fazy procesu spostrzegania, czynniki wpływające na proces spostrzegania, błędy w spostrzeganiu i zaburzenia procesu spostrzegania. Uwaga: określenie, rodzaje i właściwości. Rozwojowe aspekty kształtowania uwagi. Pamięć jako zdolność i jako proces: fazy pamięci, czynniki wpływające na proces zapamiętywania, rodzaje pamięci. Znaczenie pamięci w procesie uczenia się, czynniki sprzyjające i ograniczające proces efektywnego uczenia się. Myślenie i rozumowanie, zmiany związane z procesem rozwoju. Procesy emocjonalno-motywacyjne i ich rola w regulacji zachowania: komponenty procesu emocjonalnego i motywacyjnego, źródła emocji i motywacji, wpływ emocji i motywacji na zachowanie i proces uczenia się, sezonowe zaburzenia nastroju i ich wpływ na codzienne funkcjonowanie. Różnice indywidualne w zakresie osobowości (podejście cechowe, cechy temperamentu i charakteru), stylów poznawczych, zdolności. Norma psychologiczna w aspekcie jakościowym i ilościowym. Cechy osób normalnych/zdrowych w znaczeniu zdrowia psychicznego. Zaburzenia psychiczne, kryteria klasyfikacji zaburzeń, przykładowe objawy zaburzeń.
Pedagogika szkolna z elementami prawa oświatowego	Pedagogika szkolna jako subdyscyplina pedagogiczna (przedmiot i metody badawcze, podstawowe pojęcia z jej zakresu). System oświaty: organizacja, struktura i jego funkcjonowanie w świetle prawa oświatowego. Prawo wewnątrzszkolne. Prawa człowieka, dziecka, ucznia, osób z niepełnosprawnościami w świetle regulacji krajowych i międzynarodowych. Struktura wychowania dzieci i młodzieży szkolnej (uczeń, nauczyciel, sytuacja wychowawcza, rola rodziców, współpraca podmiotów szkolnych) –ujęcie pedagogiczne i w świetle prawa. Istota i funkcje wychowania oraz jego ontologiczne, aksjologiczne i antropologiczne podstawy. Funkcje i cele edukacji szkolnej

	Integralny rozwój człowieka jako cel edukacji szkolnej – teoria warstwicowa S. Kunowskiego. Zasada integracji wychowania i nauczania szkolnego - triada edukacyjna. Organizacja edukacji szkolnej w kontekście programu nauczania, programu wychowawczo-profilaktycznego oraz systemu oceniania uczniów. Modele współczesnej szkoły, ukryty program szkolny, alternatywne formy edukacji. Regulacje prawne i sposoby wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Współpraca rodziny i szkoły oraz szkoły ze środowiskiem pozaszkolnym. Zasady jakościowej oceny pracy szkoły i optymalizacja jej działalności w zakresie podstawowych obszarów w kontekście innowacji pedagogicznych.
Emisja głosu i kultura języka polskiego w pracy pedagoga	Podstawowe terminy i pojęcia z zakresu emisji głosu i kultury języka: kultura żywego słowa, kultura języka, emisja głosu, patologia aparatu mowy, fonacja, artykulacja, dykcja, deklamacja, intonacja, modulacja, barwa głosu, logatomy itp. Budowa i czynności narządów mowy. Aparat oddechowy, rodzaje oddychania, tory oddechowe, zasady oddechu całościowego, podparcie oddechowe, wydłużanie fazy wydechowej – ćwiczenia specjalistyczne. Ćwiczenia oddechowe na tekście. Dynamika wydechu i natężenie głosu. Aparat fonacyjny: budowa anatomiczna i funkcjonowanie krtani, proces mówienia i zasady prawidłowej fonacji. Aparat artykulacyjny: budowa i funkcje nasady, ruchome i nieruchome narządy artykulacyjne, ćwiczenia motoryki narządów mowy. Aparat odbiorczy: rola słuchu fizycznego, fonematycznego i muzycznego w procesie emisji głosu. Rezonatory: budowa i czynności rezonatorów górnych i dolnych, ich funkcja w procesie emisji głosu – ćwiczenia. Głos człowieka i jego właściwości. Cechy i zasady prawidłowej emisji głosu. Świadoma i ekonomiczna praca głosem w zawodzie nauczyciela. Ćwiczenia oddechowo-artykulacyjne i dykcyjne z wykorzystaniem specjalistycznych tekstów (cyklicznie). Utrwalanie wyuczonych elementów prawidłowej emisji głosu (ćwiczenia indywidualne i grupowe, sprawdzian umiejętności praktycznych, prezentacje przed grupą). Kultura żywego słowa, korekta błędów dykcyjnych w wypowiedziach własnych studenta i innych użytkowników języka (ćwiczenia). Rola prawidłowej emisji głosu w pracy pedagogicznej i wystąpieniach publicznych. Patologie aparatu mowy. Choroby i zaburzenia głosu o podłożu zawodowym. Profilaktyka i higiena głosu, ćwiczenia rozluźniające i relaksacyjne w emisji głosu. Kultura języka – teoria i praktyka w pracy pedagoga, stylistyka praktyczna – kultura wypowiedzi w życiu codziennym i w pracy pedagoga (na wybranych przykładach). Jak używać języka stosownie do sytuacji, czyli językowy savoir-vivre. Szkolny i akademicki savoir-vivre – poradnik, typowe błędy językowe. O „pedagogice językowej” – refleksje ekspertów

	z zakresu emisji głosu i mistrzów mowy polskiej.
II semestr	
Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania	**Wykład:** Podstawy auksologii – rozeznanie w terminologii (auksologia, ontogeneza, filogeneza). Prawa i kierunki rozwoju, aspekty ilościowe i jakościowe rozwoju, etapowość rozwoju. Czynniki wpływające na rozwój człowieka: czynniki endogenne (genotyp, czynniki matczyne). Czynniki egzogenne i ich klasyfikacja. Wiek rozwojowy i wiek metrykalny. Pojęcie normy rozwojowej. Akceleracja rozwoju – interpretacja, implikacje pedagogiczne. Metody oceny rozwoju. Interpretacja wyników oceny wzrastania za pomocą siatki centylowej. Zaburzenia w rozwoju fizycznym - nadwaga i otyłości u dzieci i młodzieży. Podstawy neurobiologii – mózg jako miejsce integracji wpływów genetycznych i środowiskowych na cechy i zachowania człowieka. Podstawy zdrowia publicznego – rozeznanie w terminologii (zdrowie, profilaktyka, promocja zdrowia, edukacja zdrowotna). Modele zdrowia i czynniki warunkujące zdrowie. Geneza zapotrzebowania na promocję zdrowia i edukację zdrowotną w kontekście dobrostanu dziecka. Podstawy pedagogiki zdrowia – rozeznanie w terminologii (pedagogika zdrowia, wychowanie zdrowotne, edukacja zdrowotna). Orientacja aksjologiczna w wychowaniu zdrowotnym. Sens i znaczenie ludzkiego ciała. **Ćwiczenia:** Opieka przedkoncepcyjna – definicja, cel i zasady opieki przedkoncepcyjnej. Przebieg cyklu miesięcznego (podział na fazy, zmiany fizjologiczne jakie dokonują się w poszczególnych fazach). Metody regulacji poczęć – metody naturalne a antykoncepcja. Okres prenatalny – kluczowe etapy w okresie rozwoju prenatalnego (okres zarodkowy i płodowy, granice czasowe, organogeneza). Zasady ochrony rozwoju dziecka w okresie prenatalnym – główne zagrożenia (alkohol, tytoń, promieniowanie rtg i inne substancje teratogenne). Poród – przygotowanie do porodu (objawy okołoporodowe, znaczenie „Szkół rodzenia"). Fazy porodu, rodzaje porodu. Trendy zmian w zakresie nowoczesnej opieki okołoporodowej (dokument WHO „Poród nie jest chorobą"). Noworodek – specyfika okresu: cechy biologiczne i psychospołeczne, cechy zdrowego noworodka skala Wirginii Apgar, odruchy bezwarunkowe, zasady wspomagania rozwoju psychospołecznego noworodka. Karmienie piersią – zalety, zasady. Okres niemowlęctwa – specyfika, kluczowe osiągnięcia biologiczne i psychospołeczne, „kroki milowe" w rozwoju motoryki ich chronologia, pojęcie rozwoju psychomotorycznego i jego znaczenie dla postępu w rozwoju układu nerwowego.

	Okres poniemowlęcy (wczesnego dzieciństwa) – specyfika, kluczowe osiągnięcia biologiczne i psychospołeczne. Okres przedszkolny – przebieg i charakterystyka rozwoju w okresie wieku przedszkolnego (rozwój fizyczny, motoryczny, zaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych). Okres młodszy szkolny - przebieg i charakterystyka rozwoju w młodszym wieku szkolnym (rozwój fizyczny, motoryczny, zaspokajanie podstawowych potrzeb biologicznych). Okres dojrzewania – pojęcia adolescencji, dorastania i dojrzewania, charakterystyka ogólna okresu dojrzewania, chronologia przebiegu i charakterystyczne zjawiska. Okres młodzieńczy i stabilizacji. Okres rozwoju regresywnego starzenie się i starość. Przemoc – podstawowe zasady diagnozowanie przemocy wobec dzieci. Prezentacja i analiza pedagogiczno-medyczna wybranych przypadków przemocy wobec dzieci w świetle przekazów medialnych w Polsce.
Socjologia wychowania	Wprowadzenie do socjologii wychowania (socjologia wychowania – przedmiot, podstawowe pojęcia; relacja między socjologią wychowania a pedagogiką). Socjalizacja i wychowanie (podstawowe procesy społeczne w kształtowaniu jednostki, skutki niepomyślnej socjalizacji). Rodzina jako środowisko wychowawcze (rodzina jako miejsce socjalizacji – przekaz międzypokoleniowy, normy, wartości; patologie życia rodzinnego; rola współpracy nauczyciela z rodzicami w procesie wychowawczym). Środowisko wychowawcze poza rodziną (otoczenie sąsiedzkie i grupy rówieśnicze jako składniki środowiska wychowawczego; wpływ współpracy z różnymi środowiskami na proces wychowawczy). Szkoła jako instytucja wychowawcza (wpływ struktury społecznej na procesy wychowawcze; środowisko społeczne szkoły; autokratyzm i demokracja w szkole; potrzeba współpracy nauczycieli, specjalistów i rodziców w kształtowaniu uczniów). Edukacja w warunkach globalizacji i wielokulturowości (wyzwania związane z przekazem wartości; kształtowanie społeczeństwa wychowującego). Społeczne zadania wychowania
Wprowadzenie do pedagogiki społecznej	Pedagogika społeczna jako subdyscyplina pedagogiczna. Przedmiot badań, tradycje i zadania pedagogiki społecznej. Miejsce pedagogiki społecznej wśród innych nauk. Charakterystyka polskiej pedagogiki społecznej. Wybrane pojęcia pedagogiki społecznej. Środowisko życia i jego przetwarzanie. Środowisko lokalne w procesie wychowania i socjalizacji. Podstawowe wymiary pracy socjalnej, społecznej i kulturalnej. Charakterystyka wybranych instytucji opieki i pomocy społecznej.

Pedagogika rodziny	Pedagogika rodziny - klasyfikacje, instytucjonalizacja, metodologiczne ramy, kontekst interdyscyplinarny. Rozumienie rodziny w pedagogice i funkcja wychowawcza rodziny. Teoria przywiązania i teoria relacji z obiektem a wychowanie dziecka w rodzinie. Partnerstwo w relacjach wychowawczych w rodzinie. Funkcje domu rodzinnego i struktura rodziny. Kultura pedagogiczna, kultura wychowawcza, świadomość wychowawcza. Orientacje wychowawcze i modele rodzicielstwa. Postawy rodzicielskie i autorytet rodzicielski i style wychowania w rodzinie.
Pedagogika prenatalna	Status metodologiczny pedagogiki prenatalnej. Paradygmaty podejścia do dziecka prenatalnego. Antropologiczne podstawy pedagogiki prenatalnej. Czynniki optymalizujące oraz zaburzające rozwój prenatalny. Rozwój dziecka przed urodzeniem – rozwój fizyczny, psychoruchowy, nabywanie przez dziecko kompetencji w zakresie wszystkich zmysłów, przejawy funkcjonowania układu nerwowego, lateralizacji, rozwój emocji, stany behawioralne, zróżnicowanie indywidualne i płciowe. Transmisja przeżyć matki do dziecka, więź, komunikacja i stymulacja prenatalna. Wychowanie prenatalne oraz edukacja prenatalna. Pedagogika prenatalna a pedagogika chrześcijańska.
Pedagogika specjalna	Status metodologiczny pedagogiki specjalnej – wprowadzenie. Klasyfikacje osób z niepełnosprawnością i subdyscypliny pedagogiki specjalnej. Podstawowe pojęcia pedagogiki specjalnej. Pedagogika specjalna – jej przedmiot i cele w ujęciu różnych autorów polskich. Paradygmatyczne zmiany w pedagogice specjalnej – tradycyjne i nowe podejście do człowieka ze specjalnymi potrzebami życiowymi, ujęcie personalistyczne. Semantyka niepełnosprawności. Modele podejścia diagnostyczno-terapeutycznego – model medyczny, model oparty na teorii uczenia się i model rozwojowy. Rodzina z dzieckiem z niepełnosprawnością (stadia adaptacji do sytuacji, pomoc rodzinie). Obraz osoby z niepełnosprawnością w społeczeństwie – postawy społeczne wobec osób z niepełnosprawnością. Niepełnosprawność, choroba, cierpienie w nauczaniu Kościoła katolickiego. Przyczyny zaburzeń zdrowia i funkcjonowania niepełnosprawności.
Podstawy logopedii	Przedmiot zainteresowań logopedii. Wyjaśnienia terminologiczne (logopedia, diagnoza logopedyczna, terapia logopedyczna) – słownik podstawowych terminów logopedycznych. Interdyscyplinarny charakter logopedii. Miejsce logopedii w praktyce pedagogicznej. Komunikowanie się werbalne i niewerbalne.

	Prawidłowy rozwój mowy. Sposoby i zasady oceny rozwoju językowego. Przesiewowe badania mowy dziecka w wieku przedszkolnym i dziecka w wieku szkolnym. Działania profilaktyczne – prawidłowy rozwój mowy. Nieprawidłowości w rozwoju mowy. Klasyfikacje zaburzeń mowy: objawowe, przyczynowe. Logopedyczna klasyfikacja zaburzeń mowy (S. Grabias). Przegląd zaburzeń mowy wg logopedycznej klasyfikacji zaburzeń mowy Konsekwencje nieprawidłowej komunikacji dla psychospołecznego funkcjonowania człowieka. Opieka pedagoga nad osobami z nieprawidłową komunikacją i współpraca z logopedą.
Pedagogika resocjalizacji	Pedagogika resocjalizacyjna w systemie nauk społecznych. Klient trudny w systemie resocjalizacji (po próbach samobójczych, roszczeniowy, agresywny, leczony psychiatrycznie). Krajowy system placówek korekcyjnych dla nieletnich. Teoretyczne założenia dotyczące organizacji oddziaływań korekcyjnych wobec osób naruszających normy społeczne. Grupa wychowawcza jako podstawowe środowisko wychowawcze w placówce resocjalizacyjnej – na tle teorii grup społecznych i teorii uczenia się. Elementy teorii konfliktu społecznego. Techniki wpływu społecznego w sytuacji zaniedbań wychowawczych, przemocy, przestępczości, kontaktu ze środkami psychoaktywnymi. Osoba wychowawcy jako centralnej postaci inicjującej proces korekcyjny, elementy deontologii zawodu pedagoga.
Instytucje opieki i wychowania	Opieka i wychowanie – jako przedmiot zainteresowań pedagogiki opiekuńczej. Rodzina podstawowym środowiskiem opiekuńczo-wychowawczym. Klasyfikacje form opieki i wychowania według kryterium: zakresu opieki oraz relacji (rodzinne i pozarodzinne). Formy opieki nad małymi dziećmi (żłobki, przedszkola). Formy opieki szkolnej i środowiskowej (świetlica, internat/bursa - rys historyczny placówek, definicja świetlicy i internatu, ich rodzaje, cele, funkcje i zadania, organizacja pracy, charakterystyka wychowanków oraz kompetencje wychowawcy). Instytucjonalne formy opieki zastępczej: (placówka interwencyjna - pogotowie opiekuńcze, placówka socjalizacyjna - dom dziecka; historia powstania pogotowia opiekuńczego oraz domu dziecka, podstawowe definicje, główne zadania i funkcje, przyczyny umieszczania w placówkach tego typu, struktura i funkcjonowanie placówek, prawa i obowiązki wychowanków, grupy wychowawcze w placówkach, profil preferowanego wychowawcy). Rodzinne formy opieki nad dzieckiem - rodzina zastępcza, rodzina adopcyjna, rodzinny dom dziecka, wioski dziecięce SOS; Dom Młodzież SOS, wspólnota mieszkaniowa, mieszkanie nadzorowane (rys historyczny, aspekty prawne, definicja każdej z form, okoliczności powstawania, wymogi względem kandydatów na rodziców zastępczych (adopcyjnych), szkolenia przygotowujące kandydatów do pełnienia roli rodziców zastępczych, rodzaje rodzinnych form opieki (adopcji, rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka), ich podstawowe cele i

	sposób funkcjonowania, formy otrzymywanej pomocy i wsparcia.
Metodyka pracy opiekuńczo-wychowawczej	Podstawowe pojęcia - metodyka (klasyfikacja metodyk); praca opiekuńczo-wychowawcza, przedmiot i podstawowe zadania metodyki pracy opiekuńczo-wychowawczej. Podział i systematyzacja zasad działalności opiekuńczo-wychowawczej (zasada opieki sprawiedliwej, zasada optymalizacji opieki, zasada aktywności podopiecznych w zaspokajaniu ich potrzeb, zasada wychowawczego charakteru opieki, zasada oddziaływania wychowawczego na potrzeby, zasada właściwego łączenia świadczeń opiekuńczych z wymaganiami. Klasyfikacje metod pracy opiekuńczo-wychowawczej - klasyfikacja metod opieki (Z. Dąbrowski), typologia metod wychowania, klasyfikacja metod nauczania-uczenia się. Warunki skuteczności pracy opiekuńczo-wychowawczej. Planowanie pracy opiekuńczo-wychowawczej. Plan jako wytyczna działania (etapy pełnego procesu planowania). Cechy dobrego planu. Podstawowe kategorie treściowe planu (cel; założenia; zadania; środki realizacji - środki materialne, metody pracy, formy pracy; podmiot realizacji). Tok planowania pracy opiekuńczo-wychowawczej w skali placówki. Konspekt jako najmniejsza część planu pracy opiekuńczo-wychowawczej.
Pedagogika chrześcijańska	**Wykład:** Pedagogika chrześcijańska i katolicka w systemie nauk, Ewolucja myśli pedagogicznej w odniesieniu do wychowania chrześcijańskiego. Obraz człowieka a proces wychowania. Problemy związane z rozumieniem pojęcia wychowanie chrześcijańskie w kontekście przyjmowanego ideału wychowawczego w ujęciu historycznym. Przedmiot materialny i formalny pedagogiki katolickiej (miejsce pedagogiki katolickiej w systemie nauk, ogólna koncepcja pedagogiki katolickiej, potrzeba pedagogiki katolickiej i specyfika jej metod, pedagogika katolicka a katechetyka). Pedagogika jako nauka o wartościach. Elementy procesu wychowania w świetle pedagogiki katolickiej - podstawowe założenia wychowania wynikające z koncepcji człowieka i jego działania; biblijne podstawy wychowania i moralności (powołanie człowieka przez Boga, przymierze Boga z ludźmi, nawrócenie człowieka). Filozoficzny obraz człowieka (człowiek jako osoba rozumna, człowiek jako osoba wolna, człowiek jako osoba miłująca Teologiczny opis człowieka (chrześcijańska godność osoby, spotkanie człowieka z Bogiem, chrześcijański sens życia, miłość jako norma życia chrześcijańskiego, chrześcijański sens śmierci człowieka, cnoty jako sprawności chrześcijańskiego życia, cnoty teologiczne, cnoty moralne). Zasady wychowawcze a. chrystocentryzm – Integralny związek czynnika nadprzyrodzonego i naturalnego w

	wychowaniu chrześcijańskim b. moralizm – Wychowanie moralne jako istotny element wychowania chrześcijańskiego (formacja sumienia) c. personalizm – Wychowanie chrześcijańskie wychowaniem personalistycznym d. humanizm – Pedagogiczna służba niepełnosprawnym Cele wychowawcze a. osobowe wychowanie człowieka b. społeczne wychowanie osoby c. chrześcijańskie wychowanie ku świętości. Formy, metody i środki skutecznych oddziaływań wychowawczych a. Znaczenie rodziny w wychowaniu – Wychowanie w rodzinie jako przygotowanie do odpowiedzialnego podjęcia powołania chrześcijańskiego – Rodzina chrześcijańska miejscem uświęcenia – Wychowanie religijne – Rodzice wobec kryzysu wiary swoich dzieci b. Funkcja Kościoła – formacja religijna poprzez liturgię Kryteria wychowania i dojrzałej religijności. **Ćwiczenia:** Charakterystyka wybranych koncepcji i systemów wychowania chrześcijańskiego. - biblijne i patrystyczne wzorce wychowania ; - pedagogia biblijna, jej specyfika i wartość; - inspiracje wychowawcze i pedagogia zawarte w Starym i Nowym Testamencie; - Jezusowa sztuka korekty; - poglądy na wychowanie wybranych Ojców Kościoła (Bazyli Wielki, Klemens Aleksandryjski, św. Ambroży, św. Hieronim) i ich aktualność; - wybrane ideały i systemy wychowania (m. in. Systemy wychowawcze św. Jana Bosko, św. Ignacego z Loyoli, św. Urszuli Ledóchowskiej, Jadwigi Zamoyskiej, bł. Bronisława Markiewicza, bł. s. Marceliny Darowskiej, św. s. Urszuli Ledóchowskiej, Cecylii Plater Zyberkówny, bł. Edmunda Bojanowskiego, o. Jacka Woronieckiego, ks. Francisza Sawickiego, bł. Stefana Kard. Wyszyńskiego, bł. Matki Róży Czackiej, Stefana Kunowskiego, ks. Franciszka Blachnickiego, ks. Luigi Giussaniego, Jana Pawła II, Kard. J. Ratzingera - pap. Benedykta XVI, papieża Franciszka, pedagogia wybranych katolickich zgromadzeń zakonnych; ks. Wincenty Granat, ks. Jan Ciemniewski, ks. Z. Bielawski, Karol Górski, ks. Stanisław Podoleński, ks. Michał Sopoćko, ks. Janusz Tarnowski, ks. Jerzy Bagrowicz, i inn.) - współczesne przyczyny kryzysu wiary i wychowania chrześcijańskiego; -źródła nadziei na wyjście z kryzysu (odmienione człowieczeństwo)
Pedagogia towarzyszenia w życiu i rozwoju	Pedagogia towarzyszenia – geneza i istota. Fizozoficzno-antropologiczna interpretacja pedagogii towarzyszenia. Psychospołeczny wymiar towarzyszenia (ubogim np. M. Teresa z Kalkuty, wykluczonym np. B. Markiewicz). Personalistyczno-chrześcijańskie aplikacje pedagogii towarzyszenia (pedagogia Janusza Korczaka, Bł. E. Bojanowskiego, św. Jana Bosko, Marii Łopatkowej). Pedagogia towarzyszenia jako źródło inspiracji pedagogicznych (cele i zadania). Wyzwania pedagogika towarzyszenia wobec młodzieży wielorako zagrożonej wykluczeniem i deprawacją.

	Inspiracje dla pedagogicznej teorii towarzyszenia (kultura, religia, duchowość). Pedagogia towarzyszenia kontekstem zadań dla pedagogiki rodziny, pedagogiki szkoły, pedagogiki więziennej, pedagogiki ulicy. Autorytet w teorii i praktyce pedagogii towarzyszenia. Edukacyjne walory, szanse i współczesne wyzwania stojące przed pedagogią towarzyszenia.
Psychologia rozwoju, wychowania i uczenia się	Zastosowanie wiedzy psychologicznej w analizie zdarzeń pedagogicznych. Teorie integralnego rozwoju ucznia oraz zagadnienie normy rozwojowej. Specyfika rozwoju ucznia w okresie dzieciństwa, adolescencji i wczesnej dorosłości w obszarze fizyczno-motorycznym, psychoseksualnym, poznawczym, społeczno-emocjonalnym i moralnym. Dysharmonie i zaburzenia rozwojowe uczniów (zaburzenia zachowania, nieśmiałość, nadpobudliwość, obniżenie nastroju, depresja) Rozwój w kontekście wychowania, identyfikacja z nowymi rolami społecznymi. Kształtowanie się osobowości, tożsamości i stylu życia Szczególne uzdolnienia – potrzeby i metody wspierania ucznia zdolnego. Pamięć i uczenie się – modele, metody i techniki uczenia się Trudności w uczeniu się – ich przyczyny i strategie przezwyciężania Komunikacja w kontekście wychowania i uczenia się – bariery, trudności, metody usprawniania Metody identyfikacji i wspierania uzdolnień i zainteresowań uczniów.
Wybrane problemy edukacyjne dzieci i młodzieży	Główne przyczyny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży. Pojęcia integracji i inkluzji. Sytuacja dziecka z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną w szkole ogólnodostępnej, problemy dzieci z zaburzeniami, ze spektrum autyzmu i ich funkcjonowanie. Problemy dzieci zaniedbanych i pozbawionych opieki oraz szkolną sytuację dzieci z doświadczeniem migracyjnym. Problemy dziecka w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej. Zagrożenia dzieci i młodzieży: zjawiska agresji i przemocy, w tym agresji elektronicznej, oraz uzależnień, w tym od środków psychoaktywnych i komputera, a także zagadnienia związane z grupami nieformalnymi, podkulturami młodzieżowymi i sektami. Sytuacja uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: uwarunkowania specjalnych potrzeb edukacyjnych (zakres diagnozy funkcjonalnej, metody i narzędzia stosowane w diagnozie), konieczność dostosowywania procesu kształcenia do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów (projektowanie wsparcia, konstruowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych) oraz tematykę oceny skuteczności wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Zasady pracy z uczniem z trudnościami w uczeniu się; przyczyny i przejawy trudności w uczeniu się, zapobieganie trudnościom w uczeniu się i ich wczesne wykrywanie. Specyficzne trudności w uczeniu się – dysleksja, dysgrafia, dysortografia i dyskalkulia, trudności w uczeniu się

	wynikające z dysfunkcji sfery percepcyjno-motorycznej oraz zaburzeń rozwoju zdolności, w tym językowych i arytmetycznych, i sposoby ich przezwyciężania; zasady dokonywania diagnozy nauczycielskiej i techniki diagnostyczne w pedagogice. Zasady wspierania ucznia we współpracy z rodziną i innymi instytucjami (w tym poradniami).
Podstawy dydaktyki	**Wykład** Dydaktyka jako nauka: etymologia, geneza; przedmiot i zadania dydaktyki; ewolucja myśli dydaktycznej. Integracja procesu nauczania i wychowania; teorie dydaktyczne nauczania - uczenia się; paradygmaty dydaktyczne, modele i strategie nauczania - uczenia się. Cele kształcenia: ogólne, operacyjne, taksonomiczne ujęcie celów, operacjonalizacja, efekty kształcenia. Treści kształcenia: kryteria i teorie doboru treści. Zasady kształcenia, ich rodzaje. Metody nauczania, rodzaje, kryteria podziału, kryteria doboru. Formy organizacyjne kształcenia. Środki dydaktyczne, nowe technologie informacyjne w edukacji. Planowanie pracy dydaktycznej, programy nauczania i podręczniki szkolne. Kontrola i ocena osiągnięć pracy ucznia. Innowacyjność w pracy nauczyciela. Praca dydaktyczna z uczniem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Badania aktywizujące w dydaktyce. Realizacja metody projektów jako szansa rozwijania wielostronnej aktywności uczniów. **Ćwiczenia** Analiza treści podstawy programowej wybranego przedmiotu w świetle paradygmatów dydaktycznych. Formułowanie celów kształcenia w poszczególnych kategoriach. Stosowanie wybranych zasad nauczania – projektowanie sytuacji dydaktycznych. Stosowanie metod nauczania ze szczególnym uwzględnieniem metod dialogowych, aktywizujących, wspomaganych technologiami informacyjnymi – projektowanie sytuacji dydaktycznych. Dobór form organizacyjnych w integracji z celami, zasadami i metodami nauczania. Projektowanie pomocy dydaktycznych, ich wykonanie. Projektowanie narzędzi oceniających – metody i kryteria kontroli i oceny ucznia. Nauczyciel i uczeń, w tym uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w procesie kształcenia; uwarunkowania sukcesów i niepowodzeń szkolnych, projektowanie koncepcji pracy dydaktycznej. Projektowanie procesu dydaktycznego, w tym sporządzanie konspektów lekcji; Projektowanie innowacji w procesie dydaktycznym. Praca badawcza nauczyciela - badania aktywizujące. Ewaluacja własnej pracy dydaktycznej i wykorzystanie jej wyników.

Semestr III	
Teoretyczne podstawy wychowania	**Wykład:** Przedmiot teorii wychowania (typologia teorii i badań naukowych, naukowa i potoczna teorie wychowania, miejsce teorii wychowania w naukach pedagogicznych, powstawanie i funkcje teoretycznej wiedzy o wychowaniu w praktyce). Współdziałanie teorii wychowania z innymi dziedzinami i dyscyplinami stanowiącymi podstawy wychowania (psychologia ogólna, rozwojowa, społeczna i wychowawcza, socjologia ogólna i socjologia wychowania, historia wychowania i pedeutologia, antropologia filozoficzna, aksjologia i etyka) Wychowalność człowieka i przyczyny podejmowania działalności wychowawczej (godność, wolność i powinność moralna podstawą wychowania, wychowanie jako proces intencjonalny, struktura procesu wychowania i jego dynamika, podstawowe właściwości procesu wychowawczego, aksjologiczne i teleologiczne podstawy wychowania, granice i mierniki oddziaływań wychowawczych, wychowanie a samowychowanie (aktywność własna wychowanka). Główne dziedziny teorii wychowania (wychowanie moralne, wychowanie umysłowe, wychowanie estetyczne, wychowanie fizyczne i edukacja zdrowotna, wychowanie religijne i społeczne, formowanie osobowości dojrzałej jako najważniejsze zadanie wychowawcze). Podmiotowość w wychowaniu (podmiotowość wychowanka jako problem teorii wychowania, akceptacja, empatia, autentyzm, szacunek i aktywność wychowanka jako podstawa podmiotowości w relacjach N- U, dylematy związane z wolnością i odpowiedzialnością w wychowaniu). Instytucjonalne i pozainstytucjonalne środowiska wychowania (rodzina miejscem integralnego rozwoju i wychowania, wychowanie w edukacji szkolnej i działaniach pozaszkolnych, miejsce Kościoła w wychowaniu, wychowawcze znaczenie wolontariatu, wychowanie w mediach i poprzez media). Współczesne konteksty, idee i problemy teorii wychowania (współczesna kultura w wychowaniu i socjalizacji, nieprawidłowości i zagrożenia wychowania (dobre i złe wychowanie), poznawcza wartość i edukacyjna rola praktyki wychowania, wychowanie dla człowieczeństwa w założeniach systemowych pedagogii personalistycznej, wychowanie do wartości w zdezorientowanym społeczeństwie). Wychowanie w rozumieniu wybranych pedagogów i ich koncepcje wychowania (wychowanie według Jadwigi Zamoyskiej, koncepcja wychowania w ujęciu przedstawicielki pedagogiki integralnej - Ludwiki Jeleńskiej, nowatorstwo wychowania według Romano Guardiniego, Maria Grzegorzewska w kontekście roli i osobowości nauczyciela w procesie wychowania, Jacquesa Maritain'a koncepcja wychowania człowieka i wyzwania z jakimi się mierzy integralne wychowanie osoby, wychowanie dziecka według Janusza Korczaka (cele, metody i formy), cele wychowanie w pedagogii Roberta Baden- Powella i Kard. Stefana Wyszyńskiego, Teresa Kukołowicz i jej wkład w rozwój teorii wychowania, ideał wychowania wg L. Giussaniego, teoria wychowania Wolfganga Brezinki, specyfika wychowania osoby w myśli kard. K. Wojtyły- papieża Jana Pawła II). **Ćwiczenia:** Klasyczne i współczesne teorie rozwoju człowieka, wychowania, uczenia się i nauczania lub kształcenia. Mapa kategorialna wychowania/wychowania integralnego (geneza pojęcia, dynamizmy wychowania, cechy i funkcje

	wychowania jako zjawiska społecznego i kulturowego). Naukowe i potoczne teorie rozwoju i wychowania. Wychowanie jako zjawisko społeczne. Socjalizacja i wychowanie w społeczeństwach pierwotnych i współczesnych. Właściwości procesu wychowania integralnego. Technologie i strategie wychowania integralnego. Wychowanie integralne wobec przemian i wyzwań współczesnego świata. Stosowanie wybranych zasad wychowania – projektowanie sytuacji pedagogicznych. Warunki skuteczności wychowania: podmiotowe traktowanie wychowanka, empatyczne rozumienie, autentyczność wychowawcy Wychowanie w odniesieniu do wybranych koncepcji rzeczywistości społecznej. Stosowanie wybranych metod wychowania w kontekście określonych sytuacji wychowawczych. Formułowanie celów wychowania dla poszczególnych kategorii wiekowych oraz środowisk wychowawczych. Dobór środków i strategii wychowania do określonych sylwetek wychowanków.
Poradnictwo pedagogiczne	Rys historyczny poradnictwa w Polsce. Pojęcie i cele poradnictwa. Podmiot i przedmiot oraz zakres działań poradniczych. Podstawy prawne poradnictwa. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna zadania, formy pracy. Typy dokumentów wystawianych w procesie poradniczym (opinie i orzeczenia). Poradnictwo jako proces – etapy i zasady udzielania pomocy. Proces diagnostyczny, zasady przygotowywania diagnozy pedagogicznej. Rozpoznawanie trudności uczniów w uczeniu się i sposoby ich wspierania (WOPFU, IPET). Przygotowanie dziecka do nauki szkolnej i wspieranie procesu adaptacji. Programy wychowawczo-profilaktyczne, zasady konstruowania. Metody, techniki pracy wykorzystywane w poradnictwie. Etos i zasady pracy pedagoga. Współpraca ze środowiskiem rodzinnym, szkolnym, nawiązywanie współpracy z innymi instytucjami pomocowymi i specjalistami.
Trening umiejętności społecznych	Kompetencje społeczne, normy i dysfunkcje kompetencji społecznych, kompetencje; interpersonalne – wprowadzenie do zagadnienia. Trening umiejętności społecznych – podstawy teoretyczne. Etos osoby prowadzącej TUS. Charakterystyka odbiorców TUS – dobór grupy. Opracowanie programu treningu dostosowanego do potrzeb grupy. Rola grupy w rozwijaniu kompetencji interpersonalnych i społecznych; dynamika procesu grupowego; integracja i budowanie zespołu. Zasady prowadzenia warsztatów TUS. Elementy TUS – ćwiczenia wykorzystywane w rozwoju pozczególnych kompetencji (emocje, normy społeczne,

	komunikacja interpersonalna, rozwijanie teorii umysłu, samowiedza, samoświadomość, asertywność, radzenie sobie w sytuacjach trudnych, współpraca) – każdy z tych komponentów będzie oddzielnie ćwiczony – na to zagadnienie przewiduję większą liczbę godzin. Projektowanie oddziaływań ukierunkowanych na rozwijanie umiejętności społecznych dla różnych grup. Formułowanie informacji zwrotnej oraz ewaluacja działań. Współpraca z rodzicami.
Pedagogika pracy	Pedagogika pracy jako subdyscyplina pedagogiczna. Charakter, przejawy, metody i przykłady wychowania do pracy i przez pracę. System edukacji w Polsce - ścieżki zdobycia wykształcenia i zawodu. Aktualne problemy związane z wykonywaniem pracy i realizacją kariery wobec przemian rynku pracy i rozwoju sztucznej inteligencji. Doradca zawodowy – kwalifikacje, kompetencje i zadania zawodowe. Metody pracy doradcy zawodowego. Diagnoza potrzeb, uzdolnień i zainteresowań jako podstawa decyzji edukacyjnych i zawodowych. Planowanie działań w zakresie realizacji ścieżki rozwoju zawodowego.
Etyka zawodowa	Wybrane zagadnienia z teorii rozwoju moralnego. Wybrane zagadnienia z etyki wychowawczej. Elementy sztuki argumentacji (argumenty uczciwe, nieuczciwe, chwyty erystyczne). Wybrane zagadnienia z etyki szczegółowej i etyki zawodu pedagoga; problemy bioetyczne (aborcja, eutanazja, samobójstwo, eutanazja, kara śmierci, rozwód/stwierdzenie nieważności małżeństwa, cierpienie człowieka vs cierpienie zwierząt) oraz problemy moralne związane z nauczaniem i wychowaniem (prawdomówność i kłamstwo w wychowaniu i samowychowaniu, wolność i przymus w wychowaniu, etyczne aspekty oceniania, etyczne aspekty stosowania nagród i kar w edukacji, etyczne aspekty rodzicielstwa zastępczego, etyczne aspekty diagnozy psychologiczno-pedagogicznej, etyczne aspekty wybranych metod terapii psychologiczno-pedagogicznej).
Przedmiot misyjny z zakresu etyki	
Psychologia społeczna i komunikacji	Teoria spostrzegania społecznego – podstawowe pojęcia w perspektywie psychologii społecznej. Zachowanie społeczne i społeczne funkcjonowaniem człowieka w wybranych teoriach psychologicznych - teoria pola, teoria ról społecznych, socjobiologia. Zagadnienie postaw - definicje, struktura, przedmiot. Kształtowanie i zmiana postaw. Postawy wartościujące. Problematyka relacji interpersonalnych - problematyka zachowań agresywnych – psychologiczne teorie zachowań agresywnych. Jak radzić sobie z agresją. Uprzedzenia, stereotypy, dyskryminacja. Ingracjacja i inne formy manipulacji. Zachowania prospołeczne. Altruizm i typologia altruizmu. Społeczne uwarunkowania altruizmu. Problematyka asertywności.

	Psychologiczna problematyka grupy - cele, normy, interakcje, konformizm. Komunikacja w klasie – główne pojęcia i właściwości oraz źródła trudności.
Rozwój zawodowy i warsztat pracy nauczyciela pedagoga	Zadania nauczyciela – wychowawcy. Aktualne rozwiązania ustawowe związane z rozwojem zawodowym nauczyciela. Awans zawodowy nauczyciela i ocena pracy nauczyciela (doskonalenie zawodowe nauczyciela). Dokumentacja pracy nauczyciela – wychowawcy w kontekście przyszłej pracy zawodowej oraz praktyki studenckiej. Sukces i porażka (wypalenie zawodowe) w pracy nauczyciela. Planowanie pracy wychowawczej (elementy warsztatu metodycznego, diagnostycznego i poradniczego) w kontekście przyszłej pracy zawodowej oraz praktyki studenckiej. Doradztwo zawodowe - w tym wspomaganie ucznia w projektowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej Innowacje w pracy nauczyciela-wychowawcy (propozycje praktycznych rozwiązań).
specjalność 1: Pedagogika rodziny z mediacją i wsparciem rodziny	
Personalistyczne podstawy małżeństwa i rodziny	**Wykład:** Wprowadzenie do personalistycznego ujęcia osoby (J. Maritain, K. Wojtyła, E. Mounier). Kierunki personalistyczne. Personalistyczne ujęcie rodziny (rodzina jako wspólnota osób, rodzina jako społeczność naturalna, koncepcja wolności, płciowość, jedność i nierozerwalność małżeństwa, ważność małżeństwa). Małżeństwo i rodzina w cywilizacji personalistycznej i kulturze chrześcijańskiej. Współczesne wyzwania wobec małżeństwa i rodziny (indywidualizm, relatywizm moralny, kryzys relacji i inne). **Konwersatorium:** Małżeństwo i rodzina w cywilizacji personalistycznej i kulturze chrześcijańskiej. Miłość jako akt personalny i relacyjny (miłość jako dar z siebie, miłość a używanie, norma personalistyczna K. Wojtyły). Małżeństwo jako wspólnota osób (jako przymierze, sakrament, wyrazy miłości małżeńskiej – wierność, nierozerwalność, otwartość na życie). Rodzina jako naturalne środowisko rozwoju osoby (komplementarność ról). Małżeństwo powołaniem do doskonałości i świętości. Powołanie osoby do macierzyństwa i ojcostwa. Kryzysy i zagrożenia dla małżeństwa i rodziny (kryzysy relacyjne, małżeńskie, duchowe; ideologia a personalistyczna wizja człowieka, rozwody, separacje, wolne związki).

Rodzina w diagnozie i terapii pedagogicznej	Diagnoza, rozumienie i pojęcia pokrewne. Rodzaje diagnozy. Rodzina jako przedmiot diagnozy. Kryteria diagnostyczne różnicujące funkcjonalność rodziny. Metody i techniki diagnozowania. Struktura raportu z diagnozy. Kompetencje diagnosty. Paradygmat terapii rodzin – założenia podstawowe. Postawy, cechy i umiejętności terapeuty. Perspektywy w terapii rodzin. Modele terapii. Krótkoterminowa terapia skoncentrowana na rozwiązaniu. Relacja terapeutyczna i kontrakt. Zespoły interdyscyplinarne i superwizja. Etapy, czas trwania i zakończenie terapii. Etyka pracy diagnosty i terapeuty.
Powstanie, eskalacja i metodyka rozwiązywania konfliktów	Pojęcie i źródła konfliktu. Dynamika i fazy konfliktu (modele fazowe Glasl'a). Typologia konfliktów interpersonalnych i społecznych. Mechanizmy eskalacji i deeskalacji. Analiza sytuacji konfliktowych (interesy, potrzeby, kontekst). Strategie rozwiązywania konfliktów (rywalizacja, unikanie, kompromis, współpraca). Mediacja jako metoda rozwiązywania konfliktów. Negocjacje – style, techniki, etapy (m.in. BATNA). Facylitacja i dialog konstruktywny. Rola i postawa osoby interweniującej (mediator, negocjator, uczestnik) – kompetencje osobowe, odpowiedzialność. Rozwijanie kompetencji komunikacyjnych (aktywne słuchanie, pytania, parafraza, komunikat „ja). Refleksja nad rolą własną i etyką w sytuacjach konfliktowych.
specjalność 2: Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z resocjalizacją	
Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza	Źródła i określenie pedagogiki opiekuńczej. Przedmiot i zakres oddziaływań pedagogiki opiekuńczej. Ogólne zadania pedagogiki opiekuńczej. Zakres i aktualny stan interpretacji pojęcia opieki. Pojęcie opieki nad dzieckiem i jego elementy.

	Kategorie opieki. Opieka i wychowanie w rodzinie. Charakterystyka system opieki nad dzieckiem. Pola i zadania instytucji wsparcia społecznego. Instytucje interwencji kryzysowej. Wybrane placówki wsparcia dziennego. Wybrane rodzinne instytucjonalne formy pieczy zastępczej. Wybrane formy opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym i chorym.
Rodzinne formy opieki zastępczej	Dysfunkcja i patologia życia rodzinnego. Zjawisko sieroctwa społecznego. Sytuacja prawna i wychowawcza dzieci osieroconych. Charakterystyka wybranych form rodzinnej opieki zastępczej. Organizacja i funkcjonowanie ośrodków opiekuńczo-adopcyjnych. Wyzwania i problemy związane z rodzicielstwem zastępczym. Przygotowanie i edukacja „rodziców zastępczych”. Prawne, społeczne i pedagogiczne problemy adopcji. Oddziaływanie wychowawcze rodzin zastępczych.
Teorie i czynniki przestępczości	Główne źródła wiedzy o przestępczości. Pojęcie i zakres kryminologii. Metodologia badań kryminologicznych. Pojęcie przestępstwa, czynu zabronionego, czynu karalnego. Źródła prawa w Polsce. Główne rodzaje przestępczości w Polsce. Podstawowe doktryny kryminologiczne (teorie anomii, podkultur, kontroli Hirschiego, stygmatyzacji). Determinanty ludzkich zachowań naruszających normy prawne. Profilaktyka kryminologiczna. Przestępczość nieletnich jako istotny problem społeczny. Przestępczość w związku z alkoholem i innymi środkami psychoaktywnymi. Zjawisko recydywy kryminalnej i penitencjarnej. Kryminologia humanistyczna- podstawowe pojęcia. Profilaktyka przestępczości- podstawowe zagadnienia. Prognozy na temat zachowań przestępczych - związek ze zmianami społeczno-ekonomicznymi. Pedagog resocjalizacyjny w pracy z osobami naruszającymi prawo. Wiktymologia.

Podstawy pedagogiki penitencjarnej	Przekazanie wiedzy z zakresu pedagogiki penitencjarnej (pojęć, dyscyplin pokrewnych, elementów systemu penitencjarnego). Przekazanie wiedzy na temat specyfiki pracy Służby Więziennej w zakładach karnych i aresztach śledczych (warunki pełnienia służby, zjawisko wypalenia zawodowego). Przekazanie wiedzy na temat wybranych metod stosowanych w diagnozie penitencjarnej. Przygotowanie do właściwego definiowania i rozpoznawania problemów oraz dolegliwości związanych z odbywaniem kary pozbawienia wolności. Rozwinięcie umiejętności zastosowania wybranych metod pracy z osadzonymi. Rozwinięcie umiejętności tworzenia Indywidualnych Programów Resocjalizacji dla osób osadzonych w zakładach karnych. Rozwinięcie umiejętności komunikacji i pracy w grupie.
Terapia w resocjalizacji	Istota i cele terapii w procesie resocjalizacji. Wybrane koncepcje terapii stosowane w resocjalizacji. Terapia indywidualna i grupowa w procesie resocjalizacji. Diagnoza potrzeb i problemów jednostki- podstawy tworzenia programu terapii. Wybrane metody i formy stosowane w terapii resocjalizacyjnej. Ewaluacja i dokumentowanie procesu terapii w resocjalizacji.
Fakultety	
Wychowanie i opieka nad niemowlęciem i małym dzieckiem	Kompetencje poznawcze noworodka i niemowlęcia. Rozwój społeczno – emocjonalny niemowlęcia i małego dziecka. Język niemowlęcia i małego dziecka oraz specyfika komunikacji z nim Rola bliskich w wychowaniu małego dziecka matki, ojca, rodzeństwa, rówieśników, dalszej rodziny – specyfika relacji. Więź i przywiązanie a możliwości opieki zastępczej nad małym dzieckiem. Instytucje opieki nad małym dzieckiem – (regulacje prawne dotyczące opieki nad małym dzieckiem, formy opieki – żłobki, kluby dziecięce, dzienny opiekun) warunki tworzenia żłobków. Propozycje zajęć edukacyjnych i wychowawczych, a także zabaw dla małych dzieci uczęszczających do żłobka lub klubu dziecięcego. Skuteczny opiekun zastępczy – charakterystyka cech i zachowania. Wartości i cele w wychowaniu małego dziecka z uwzględnieniem pespektywy historycznej oraz obecnej. Metody wychowania małego dziecka –naśladownictwo, trening, rodzic jako wzór osobowy. Żywienie małego dziecka w przeszłości i obecnie (standardy WHO). Opieka nad małym dzieckiem w przeszłości. Postrzeganie niemowlęcia i matki w przeszłości, stosunek do karmienia piersią w kulturze europejskiej. Wartości edukacyjne i wychowawcze zabawek i akcesoriów dla małych dzieci – krytyczna ocena. Sen niemowlęcia i małego dziecka.

	Higiena i trening czystości małego dziecka. Przygotowanie małego dziecka do pobytu w przedszkolu.
Współpraca rodziny i szkoły	Podstawowe pojęcia – integracja, środowisko, środowisko wychowawcze, dezintegracja (funkcjonalna i rzeczowa). Rodzina jako podstawowe środowisko wychowawcze. Szkoła jako środowisko wychowawcze. Rodzaje powiązań opiekuńczo-wychowawczych rodziny i szkoły (partycypacja, przystosowanie, inercja, opozycja). Warunki skuteczności współdziałania szkoły z rodziną. Zasada służebności szkoły wobec rodziny. Trójpodmiotowy model partnerskich stosunków rodziny i szkoły. Podstawowe poziomy współpracy trójpodmiotowo- partnerskiej: (poziom pierwszy – współpraca elementarna; poziom drugi – współpraca zintegrowana; poziom trzeci – współpraca instytucjonalna). Formy kontaktu rodziców i nauczycieli: (krótka charakterystyka każdej formy) zbiorowe: spotkania robocze (wywiadówki) – 4 etapy dobrze zorganizowanego spotkania, spotkania towarzyskie, spotkania poświęcone pedagogizacji rodziców, spotkania dotyczące trudności wychowawczych.; indywidualne: wizyty domowe, kontakty korespondencyjne, kontakty telefoniczne, konsultacje pedagogiczne. Relacja nauczyciele – rodzice w świetle dotychczasowych badań. Rodzice i nauczyciele jako sojusznicy - edukacji i wychowania. Postawy i zachowania rodziców utrudniające współpracę ze szkołą - rekomendacje dotyczące współpracy (nadopiekuńczość, brak zainteresowania dzieckiem i jego sprawami, perfekcjonizm rodziców, unikanie współpracy, rodzice skłóceni ze sobą, bezradność rodziców i zdawanie się na nauczyciela/wychowawcę).
System prewencyjny ks. Jana Bosko w praktyce wychowawczej	Kalendarium życia ks. Jana Bosko, uwarunkowania społeczne i środowiskowe działalności wychowawczej ks. Bosko. Geneza działalności ks. Jana Bosko wśród młodzieży. Źródła duchowości i pedagogii ks. J. Bosko. Apostolska osobowość ks. Bosko. Oratorium jako „rodzinne” środowisko wychowawcze. Wybrane elementy systemu prewencyjnego: rozum, religia, miłość. Rola i znaczenie wychowawcy w systemie prewencyjnym. Relacje wychowawcze i system wymagań w systemie prewencyjnym. Profilaktyczny charakter pedagogii ks. J. Bosko. Cele i zadania działalności wychowawczej ks. Jana Bosko. Realizacja systemu prewencyjnego na terenie Polski. Aktualność systemu prewencyjnego ks. J. Bosko.

Prognozowanie w pedagogice	Wprowadzenie do prognozowania w pedagogice (Definicja prognozowania, Cele i zadania prognozowania w edukacji, Rodzaje prognoz: krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe). Teoretyczne podstawy prognozowania (Miejsce prognozowania w systemie nauk pedagogicznych, Teorie zmian społecznych i ich wpływ na edukację. Ilościowe i jakościowe metody prognozowania (eksploracja trendów, analiza SWOT, metoda delficka) Etapy procesu prognozowania (Diagnoza stanu obecnego, Identyfikacja trendów i czynników wpływających, Weryfikacja i ocena prognozy). Prognozowanie zmian w systemie oświaty (reformy edukacyjne, zmiany systemowe, Przyszłość edukacji – nowe modele, technologie i metody nauczania). Prognozowanie ról i zadań pedagoga (Ewolucja zawodu nauczyciela i pedagoga, kompetencje miękkie jako elementy zawodu). Prognozowanie w pracy z uczniem o specjalnych potrzebach (inkluzja i integracja, perspektywy rozwoju edukacji specjalnej). Ograniczenia w prognozowaniu (czynniki zakłócające trafność prognoz). Przygotowanie projektu/raportu zgodnie z zainteresowaniami studentów.
Metody aktywizujące w pracy z grupą	Dynamika pracy grupowej. Formy i metody aktywizacji grupy (świetlicowej, szkolnej, wielopokoleniowej, ze specyficznymi potrzebami edukacyjnymi) - teoria i praktyka. Metody i techniki aktywizujące wykorzystywane w pracy z grupą: wspierające budowanie zespołu, wprowadzające w temat, uczenia się, rozwiązywania problemów i poszukiwania informacji, interakcyjne, medytacyjne, przerywniki, asertywne, feed-back; wykorzystanie form plastycznych, muzycznych i wizualnych. Dialogowe rozwiązywanie konfliktów oraz tworzenie dobrej atmosfery dla komunikacji w grupie (np. szkolnej, koleżeńskiej) i poza nią. Metody aktywizujące w edukacji włączającej.
Animacja grup dziecięcych i młodzieżowych	Małe grupy: definicja, wskaźniki, funkcje małej grupy. Powstawanie małych grup formalnych i nieformalnych, konformizm i interakcje w małej grupie, współdziałanie członków grupy, kierownictwo grupowe i spoistość grup, dynamika grupowa. Nauczyciel-animator – zalety osobowości, kluczowe i pożądane kompetencje do pracy w charakterze animatora grup dziecięcych i młodzieżowych. Animacja – ujęcie pedagogiczne, psychologiczne i socjologiczne. Cele i rodzaje animacji: edukacyjna, kulturalna, społeczna, religijna itd. Podmioty animacji, poziomy animacji: indywidualny, wspólnotowy i powszechny; jej uwarunkowania (hierarchia wartości, relacje osobowe, poziom akceptacji, kreatywność, otwartość). Animacyjne metody oddziaływania w praktyce. Zaprojektowanie przez studenta cyklu działań animacyjnych, adresowanych do określonej grupy wiekowej, w tym

	o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych i realizacja autorskiego projektu poprzez kolejne zadania wychowawcze (wchodzenie w rolę, fakultatywnie: service learning). Etapy: przygotowanie (wybór tematu, zbudowanie zespołu), realizacja: organizowanie działania wg harmonogramu, stymulowanie i motywowanie, oraz dokonanie ewaluacji działań. Animacyjna funkcja działań wychowawczych na wybranych przykładach – analiza działań animacyjnych stowarzyszeń katolickich i organizacji świeckich. Możliwości i perspektywy działań animacyjnych w środowisku lokalnym (w przedszkolu i szkole, w domu kultury, świetlicy środowiskowej, na koloniach i obozach, na terenie parafii, service learning itd.). Znaczenie animacji w integralnym rozwoju człowieka (podsumowanie).
Arteterapia - teatr i drama w pracy z osobami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Omówienie i zastosowanie technik arteterapeutycznych w pracy indywidualnej oraz z grupą: (linia, plama – kolor (emocje), metafora i symbol w obrazach (wizualizacja), kolaż, rysunek zbiorowy. Funkcje i miejsce dramy w pracy pedagoga. Opowiadania jako sposób wprowadzenia w dramę. Planowanie pracy z dramą – etapy Znaczenia wyobraźni w dramie. Ćwiczenia teatralne przygotowujące do pracy z dramą: dźwięk, mowa, ruch. Przegląd różnych technik dramy. Tworzenie „żywych obrazów”. Improwizacja w dramie – ćwiczenia praktyczne. Tworzenie „etiud” dramowych w grupach. Refleksja końcowe na podstawie „wglądu w siebie” i zaobserwowanych zmian w sobie na podstawie dziennika zajęć.
Semestr IV	
Ocena funkcjonalna	Zasady prowadzenia oceny funkcjonalniej. Wielospecjalistyczna Ocena Poziomu Funkcjonowania Ucznia – wprowadzenie. IPET – wprowadzenie. Ocena funkcjonalna z wykorzystaniem systemu ABAS (5 arkuszy). Profil funkcjonowania ucznia – analiza wyników ABAS-3 dla osób w różnym wieku. Kwestionariusz Szkolnej Oceny Funkcjonalnej KSZOF – analiza narzędzia w różnych grupach wiekowych (klasy I-III, IV-VI, VII-VIII, szkoły ponadpodstawowe). Standardy oceny funkcjonalnej osób z różnymi niepełnosprawnościami i dodatkowymi potrzebami. Planowanie działań postdiagnostycznych. Monitoring i ewaluacja w ocenie funkcjonalnej. Podsumowanie i ewaluacja zajęć. Każde zagadnienie omawiane jest na wykładzie i następnie odbywają się ćwiczenia praktyczne

Trening zastępowania agresji	Trening zastępowania agresji - teoretyczne podstawy. Przebieg Treningu Zastępowania Agresji. Metoda komunikacji FUKOZ - stosowanie komunikatu odważnego. Wnioskowanie moralne. Kontrola złości. Przygotowanie scenariusza z uwzględnieniem założeń Treningu Zastępowania Agresji. Praktyczne wykorzystanie ART - przeprowadzenie warsztatu.
Metodologia badań pedagogicznych	Pojęcie metodologii oraz metodologii badań pedagogicznych. Główne strategie badawcze i koncepcje metodologiczne stosowane w pedagogice: ilościowe/jakościowe; przyrodnicze/humanistyczne; hermeneutyczne i fenomenologiczne. Problematyka definiowania – elementy teorii definicji. Problematyka pytań – elementy teorii pytań. Problematyka języka: terminologia, wieloznaczność i nieostrość języka. Struktura i przebieg procesu badań w pedagogice. Próba badawcza i teren badań. Przedmiot i cele badań pedagogicznych. Temat i formułowanie tytułu. Problemy, pytania i hipotezy badawcze. Zmienne i wskaźniki. Metody i techniki badań w pedagogice. Przypisy i zapis bibliograficzny – zasady i style. Opis wyników badań w strategii ilościowej. Opis wyników badań w strategii jakościowej. Opis wyników badań a ich interpretacja i wartościowanie w badaniach pedagogicznych.
Podstawy strategii badań ilościowych i jakościowych	Wprowadzenie do metodologii badań pedagogicznych. Strategie badań ilościowych – podstawowe założenia i procedury. Strategie badań jakościowych – rodzaje, zastosowania, analiza danych. Triangulacja – pojęcie, znaczenie, przykłady zastosowania. Etapy projektowania badań pedagogicznych. Dobór próby, narzędzia badawcze i problemy etyczne. Interpretacja wyników badań pedagogicznych. Ograniczenia metod i krytyczna analiza danych. Projektowanie prostych badań pedagogicznych w praktyce. Prezentacja i raportowanie wyników badań.

Metodyka pracy nauczyciela pedagoga w przedszkolu	Rola i zadania nauczyciela – pedagoga w przedszkolu: (funkcje: opiekuńcza, dydaktyczna, wychowawcza i społeczna; kompetencje zawodowe nauczyciela przedszkola; etos i odpowiedzialność zawodowa; nauczyciel jako refleksyjny praktyk i organizator środowiska uczenia się). Cele i zadania wychowania przedszkolnego (założenia i treści podstawy programowej wychowania przedszkolnego; wychowanie przedszkolne w kontekście całożyciowego rozwoju dziecka; spójność celów wychowawczych, dydaktycznych i opiekuńczych). Zasady pracy pedagogicznej w przedszkolu: (zasada podmiotowości i indywidualizacji; zasada integracji treści i aktywności dziecka; uczenie się poprzez zabawę i doświadczenie; tworzenie bezpiecznego i wspierającego środowiska wychowawczego). Metody pracy wychowawczo-dydaktycznej w przedszkolu. Formy organizacyjne pracy przedszkola: (zajęcia kierowane i inspirowane; zabawa swobodna i zorganizowana; spacery, wycieczki, uroczystości i zajęcia otwarte; praca indywidualna, grupowa i zespołowa; organizacja dnia w przedszkolu. Planowanie i dokumentowanie pracy nauczyciela przedszkola: (rodzaje planów: roczne, miesięczne, tygodniowe i dzienne; formułowanie celów operacyjnych i dobór metod; tworzenie konspektów i scenariuszy zajęć; dokumentacja pracy nauczyciela (dziennik zajęć, arkusze obserwacji, diagnoza). Obserwacja i diagnoza pedagogiczna dziecka w wieku przedszkolnym: (cele i metody obserwacji; diagnoza gotowości szkolnej; planowanie działań wspierających rozwój dziecka; współpraca z rodzicami i specjalistami w procesie diagnozy). Relacje nauczyciel – dziecko – rodzic: (komunikacja empatyczna i wspierająca; budowanie relacji opartych na zaufaniu i akceptacji; współpraca z rodzicami – formy i narzędzia; rola nauczyciela w zespole przedszkola). Indywidualizacja pracy z dziećmi o zróżnicowanych potrzebach: (praca z dziećmi zdolnymi i z trudnościami rozwojowymi; wspieranie dzieci z niepełnosprawnościami i zaburzeniami zachowania; strategie pracy w grupie zróżnicowanej; współpraca z pedagogiem specjalnym i psychologiem). Ewaluacja pracy nauczyciela i przedszkola: (samoocena i refleksyjność zawodowa nauczyciela; obserwacja efektów działań dydaktycznych; metody oceny jakości pracy przedszkola; znaczenie doskonalenia zawodowego i superwizji pedagogicznej). Współczesne wyzwania i tendencje w edukacji przedszkolnej (praca w grupach międzykulturowych i z dziećmi cudzoziemskimi; inkluzja i integracja w przedszkolu; kreatywność i innowacyjność nauczyciela; rola nauczyciela w świecie zmiany społecznej i technologicznej).

Projektowanie programów profilaktyczno-wychowawczych i systemów dydaktyczno-wychowawczych	Ustalenia terminologiczne dotyczące pojęć: system, program, regulamin, statut w relacji do opieki, wychowania, nauczania i profilaktyki. Typologia systemów dydaktyczno-wychowawczych i opiekuńczych. Zasady konstruowania szkolnych i pozaszkolnych programów edukacyjnych. Koncepcje teoretyczne, podstawy prawne, problemy merytoryczne i organizacyjne a zasady projektowania systemów dydaktyczno-wychowawczych i opiekuńczych. Kryteria (dobrego programu) wartościowania oraz poprawność programów i rozwiązań systemowych. Wybieramy programy nauczania, wychowawcze i profilaktyczne w placówkach szkolnych oraz opiekuńczo – wychowawczych. Etapy projektowania programów autorskich i innowacyjnych. Ewaluacja programu, czyli jak badać program nauczania. Wewnątrzszkolny system wychowania – kryteria programu wychowawczego. Programy edukacyjne, wychowawcze, profilaktyczne w placówkach opiekuńczo-wychowawczych – kryteria wartościowania i poprawności programów i rozwiązań systemowych. Projektowanie i zasady prezentacji własnych projektów systemów wychowawczo-dydaktycznych i opiekuńczych.
Metodyka pracy nauczyciela pedagoga w szkole ponadpodstawowej	Rola i zadania nauczyciela–pedagoga w szkole ponadpodstawowej (funkcje: wychowawcza, opiekuńcza, profilaktyczna i wspierająca proces dydaktyczny; specyfika pracy z młodzieżą w okresie dorastania; rola pedagoga jako koordynatora działań wychowawczych i profilaktycznych; nauczyciel–pedagog jako mediator, doradca i animator życia szkolnego. Charakterystyka rozwoju ucznia w wieku ponadpodstawowym (rozwój emocjonalny, społeczny i poznawczy młodzieży; tożsamość, autonomia, potrzeba uznania i relacji rówieśniczych; typowe problemy okresu dorastania: kryzysy rozwojowe, stres, presja rówieśnicza, uzależnienia; implikacje wychowawcze i dydaktyczne dla pracy nauczyciela–pedagoga). Środowisko wychowawcze szkoły ponadpodstawowej (szkoła jako środowisko uczenia się i socjalizacji; klimat szkoły i jego wpływ na postawy uczniów; organizacja przestrzeni i relacji sprzyjających rozwojowi; współpraca pedagoga z wychowawcami, nauczycielami, samorządem uczniowskim). Cele i zadania wychowania w szkole ponadpodstawowej (kształtowanie postaw prospołecznych, obywatelskich i moralnych; rozwój odpowiedzialności, samodzielności i umiejętności podejmowania decyzji; przygotowanie do dorosłego życia, pracy i dalszej edukacji; wychowanie w duchu wartości). Zasady i metody pracy wychowawczej z młodzieżą (zasada partnerstwa, dialogu i poszanowania godności ucznia; metody aktywizujące i partycypacyjne w wychowaniu (debata, dyskusja, drama, projekt, wolontariat); metody pracy indywidualnej i grupowej; wspieranie samorządności uczniowskiej i współodpowiedzialności). Planowanie i organizowanie pracy wychowawczej i opiekuńczej (plan wychowawczy klasy i szkoły – założenia, cele, procedury; tworzenie i realizacja szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego; planowanie działań wychowawczych w oparciu o diagnozę potrzeb uczniów; dokumentacja pracy pedagoga szkolnego (arkusze obserwacji, plany działań, raporty).

	Diagnoza pedagogiczna w pracy z uczniem szkoły ponadpodstawowej (cele i etapy diagnozy; obserwacja, wywiad, ankieta, analiza dokumentacji szkolnej; rozpoznawanie przyczyn trudności dydaktycznych i wychowawczych; opracowywanie indywidualnych planów wsparcia ucznia). Współpraca z rodzicami i środowiskiem rodzinnym. Współpraca pedagoga szkolnego z instytucjami i organizacjami zewnętrznymi. Profilaktyka problemów młodzieży w szkole ponadpodstawowej (diagnoza potrzeb i zagrożeń w środowisku szkolnym; profilaktyka uzależnień, agresji, cyberprzemocy, depresji i zaburzeń zachowania; kształtowanie umiejętności psychospołecznych uczniów; projektowanie i ewaluacja programów profilaktycznych). Metodyka pracy pedagoga w sytuacjach problemowych i kryzysowych (interwencja pedagogiczna i wsparcie ucznia w kryzysie; procedury reagowania w przypadku przemocy, zaniedbania, uzależnień, samookaleczeń; współpraca interdyscyplinarna w sytuacjach trudnych; rola empatii i kompetencji emocjonalnych pedagoga). Ewaluacja pracy wychowawczej i opiekuńczej
specjalność 1: Pedagogika rodziny z mediacją i wsparciem rodziny	
Katolicka nauka o małżeństwie i rodzinie	Katolicka nauka o małżeństwie i rodzinie dotyczy zagadnień katolickiego modelu małżeństwa i rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem jego aspektów wychowawczych. Wykład zawiera zarówno treści dotyczące źródeł oraz historycznego formowania się katolickiego modelu małżeństwa i rodziny, jak i analizę podstawowych tez oraz kategorii tworzących ów model. Podejmuje także analizę nauczania Kościoła w odniesieniu do nieprawidłowych (tak jak je definiują dokumenty Stolicy Apostolskiej) form życia małżeńsko - rodzinnego. Tematyka wykładów obejmuje następujące zagadnienia: Geneza i rozwój chrześcijańskiej (katolickiej) koncepcji małżeństwa i rodziny (Biblia, Ojcowie Kościoła). Pojęcie małżeństwa i rodziny chrześcijańskiej - aspekty teologiczne i filozoficzne. Uwarunkowania małżeństwa i rodziny w wybranych dokumentach Kościoła katolickiego. Katolicki model małżeństwa i rodziny a współczesne modele i wzory życia małżeńskiego i rodzinnego. Ukierunkowanie małżeństwa na przekazywanie życia. Wychowanie dzieci jako cel małżeństwa; specyfika wychowania w rodzinie chrześcijańskiej; dylematy etyczne. Nauczanie papieży Jana Pawła II, Benedykta XVI, Franciszka.
Rodzina jako system powiązań w poradnictwie i profilaktyce	Teoria systemowa Bertalanffy'ego. Systemowe rozumienie rodziny. Struktura rodziny i zasady jej funkcjonowania w ujęciu systemowym. Fazy życia rodzinnego. Wybrane teorie rodziny w paradygmacie systemowym. System rodzinny w profilaktyce. System rodzinny w poradnictwie.

Prawne i organizacyjne aspekty procedur mediacyjnych	Podstawy prawne zastosowania procedur mediacyjnych, w tym zmiany kodyfikacji. Charakterystyka mediacji sądowych i pozasądowych. Specyfika stosowania zasad mediacyjnych w procedurze karnej, cywilnej (rodzinnej, gospodarczej). Zasady współpracy z organami wymiaru sprawiedliwości. Prowadzenie dokumentacji. Krajowe i międzynarodowe standardy postępowania mediacyjnego. Stosowanie procedur mediacyjnych w Polsce i na świecie. Etyka pracy mediatora.
Odpowiedzialne rodzicielstwo	**Wykład** Odpowiedzialność i rodzicielstwo jako kategorie (nie) pedagogiczne. Uwarunkowania odpowiedzialnego rodzicielstwa (stanowisko, papieża Pawła VI, O. Meissnera, Włodzimierza Fijałkowskiego, Jana Pawła II). Wartość odpowiedzialnego rodzicielstwa. Ekologiczne podstawy rodzicielstwa i ekologiczne skażenie sfery płci. Podstawy naturalnego planowania rodziny. Model Creightona. Płodność w różnych okresach cyklu życia człowieka. Płodność, niepłodność – przyczyny, możliwości leczenia. **Konwersatorium** Celem jest całościowe i interdyscyplinarne spojrzenie na zagadnienie odpowiedzialnego rodzicielstwa: Rodzicielstwo a zmiany społeczne (rodzicielstwo w dobie social mediów). Istota i kryteria odpowiedzialnego rodzicielstwa w perspektywie personalizmu. Nauka Kościoła Katolickiego na temat odpowiedzialnego rodzicielstwa - od Humanae vitae do Amoris laetitia. Naturalne metody planowania rodziny (cyfrowe aplikacje wspierające NPR). Mentalność antynatalistyczna. Rola matki i ojca w realizacji odpowiedzialnego rodzicielstwa. Wychowanie do rodzicielstwa. Wychowanie do wartości w kontekście odpowiedzialnego rodzicielstwa.
Wychowanie seksualne i prorodzinne	Historia edukacji seksualnej i prorodzinnej. Obecne rozporządzenia oświatowe w sprawie wychowania seksualnego oraz wychowania do życia w rodzinie. Edukacja i wychowanie seksualne a wychowanie prorodzinne, wychowanie do życia w rodzinie – dyskusja na temat nazewnictwa. Wyzwania przyszłości a edukacji prorodzinna. Rozwój psychoseksualny człowieka. Zaburzenia rozwoju psychoseksualnego człowieka.

	Pornografia jako zagrożenie. Wychowanie seksualne w rodzinie. Wychowanie do integralnego przeżywania ludzkiej płciowości (dokumenty Kościoła katolickiego) (małżeństwo, rodzicielstwo). Współpraca z rodzicami, nauczycielami i specjalistami w zakresie wychowania seksualnego i prorodzinnego.
Poradnictwo rodzinne wobec problemów dzieci i młodzieży z elementami metodyki	Pojęcie i cele poradnictwa rodzinnego. Problemy rozwojowe i społeczne dzieci i młodzieży (np. presja edukacyjna, cyberprzemoc, niestabilność struktury rodzinnej, cyfryzacja życia codziennego, kryzys więzi społecznych, pluralizacja światopoglądowa, różnice międzypokoleniowe). Teorie i modele poradnictwa rodzinnego. Metody poradnictwa rodzinnego w kontekście problemów dzieci i młodzieży (m.in. dialog międzypokoleniowy). Podstawowe działania poradnicze z rodziną – diagnoza problemu, formułowanie celów, plan interwencji, ewaluacja. Specyfika pracy z rodziną dziecka młodszego i nastolatka – różnice metodyczne i komunikacyjne. Współpraca z instytucjami i sieć wsparcia. Etyczny wymiar poradnictwa rodzinnego – zasady poufności, poszanowania godności, dylematy etyczne.
specjalność 2: Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z resocjalizacją	
Teorie i metodyka profilaktyki społecznej	**Wykład** Profilaktyka – wprowadzenie w zagadnienie oraz wyjaśnienie podstawowych pojęć. Zasadnicze cele i fazy (etapy) profilaktyki. Klasyfikacje odmian profilaktyki (profilaktyka eliminująco-uprzedzająca, profilaktyka eliminująco – objawowa, profilaktyka powstrzymująca, profilaktyka kreatywna). Czynniki chroniące oraz czynniki ryzyka w kontekście działań profilaktycznych. Rodzinne uwarunkowania zachowań ryzykownych. Profilaktyka uzależnień. Profilaktyka negatywna jako dominująca metoda zapobiegania uzależnieniom (model moralizujący, model intelektualizujący, model biologizujący, model psychologizujący) Podstawy integralnej profilaktyki w ujęciu ks. Marka Dziewieckiego (kształtowanie dojrzałej postawy wobec życia jako główny cel integralnej profilaktyki uzależnień, miejsca realizacji integralnej profilaktyki uzależnień: niezastąpiona rola rodziny, rola parafii, szkoły, środków społecznego przekazu, rola profesjonalistów z zakresu profilaktyki uzależnień). **Ćwiczenia:** Nauczyciel – profilaktyk – czym powinien się cechować?, struktura działań wychowawczo-profilaktycznych w szkole. Przegląd wybranych współczesnych programów profilaktycznych: program profilaktyki z zakresu zapobiegania narkomanii, profilaktyka z zakresu picia alkoholu wśród dzieci i młodzieży, zapobieganie prostytucji i pornografii, program przeciwdziałania zjawisku nikotynizmu, przeciwdziałanie zjawisku przemocy

	Ewolucja programów profilaktycznych (schemat ewolucji K. Ostaszewskiego). Próba oceny skuteczności działań profilaktycznych. Zasadnicze przyczyny niezadowalającego stanu podejmowanych działań prewencyjnych. Czy - i w jakich sytuacjach - profilaktyka może szkodzić?. Próba odpowiedzi na pytanie. Obszary licznych błędów współczesnej profilaktyki.
Teorie i systemy opieki nad dzieckiem	Geneza i kształtowanie się zorganizowanej działalności opiekuńczej. Podstawy formowania się teorii i systemów opieki nad dzieckiem. Rozwój teorii i systemów opieki nad dzieckiem w Polsce. Wybrani polscy twórcy teorii i systemów opieki. Charakterystyka wybranych systemów opieki nad dzieckiem. Zakres działań opiekuńczych w wybranych teoriach i systemach opieki nad dzieckiem. Charakterystyka porównawcza wybranych teorii i systemów opieki nad dzieckiem. Adaptacja wybranych systemów opieki nad dzieckiem do współczesnej praktyki opiekuńczej. Tendencje rozwojowe polskiego systemu opieki nad dzieckiem.
System wsparcia i formy pracy z rodziną w sytuacji kryzysu	Wsparcie, pomoc czy opieka? – dylemat relacji pojęć. Współwystępowanie pomocy i wsparcia społecznego w życiu pojedynczych osób i rodzin. Rodzina w sytuacji kryzysu. Interwencja kryzysowa (Ośrodki Interwencji Kryzysowej, Telefony Zaufania, Schroniska dla matek z dziećmi, Noclegownie). Praca socjalna z rodziną (asystentura rodziny, rodziny wspierające). Wybrane formy pracy z rodzinami doświadczającymi różnego rodzaju trudności (Wideotrening Komunikacji – metoda pracy z rodziną z trudnościami w komunikowaniu się; terapia jako forma pomocy rodzinie w powrocie do równowagi). System pieczy zastępczej jako narzędzie wspierania rodziny w sytuacji kryzysu. Instytucje wspierające funkcjonowanie rodziny (instytucje wspierające rodzinę w realizacji funkcji biologiczno-opiekuńczej, instytucje wspierające rodzinę w realizacji funkcji kulturalno-towarzyskiej, instytucje wspierające rodzinę w realizacji funkcji ekonomicznej, instytucje wspierające rodzinę w realizacji funkcji wychowawczej).
Metodyka pracy wychowawcy placówki penitencjarnej	Zagadnienia wprowadzające (podstawowe pojęcia metodyki; metodyka wychowania a metodyka wychowania resocjalizacyjnego). Istota metodyki resocjalizacji, jej cele, zadania i interdyscyplinarność. Poznanie środowiska osób pozbawionych wolności. Organizacja pracy i zadania wychowawcy resocjalizacyjnego. Realizacja badań osobopoznawczych. Prowadzenie oddziaływań penitencjarnych. Metody oddziaływania resocjalizującego: metody stymulowania i wzmacniania aktywności wychowanka oraz metody podtrzymywania doświadczeń.

	Metody resocjalizacji penitencjarnej oparte na wpływie osobistym i sytuacyjnym. Indywidualne programy resocjalizacji. Formy pracy z grupą skazanych, przeciwdziałanie podkulturze więziennej. Oceny postępów skazanych w resocjalizacji, opiniowanie skazanych, opracowywanie projektów ocen okresowych. Dokumentacja osobopoznawcza i sposób jej prowadzenia. Organizacja oddziaływań resocjalizacyjnych na przykładzie zakładu karnego.
System prewencyjny ks. Jana Bosko we współczesnej profilaktyce	Wybrane elementy współczesnego systemu profilaktyki. Zagrożenia i wyzwania dla współczesnej młodzieży. Życie i działalność ks. Jana Bosko – kalendarium. Źródła pedagogii ks. Jana Bosko. Geneza działalności ks. Jana Bosko wśród młodzieży. Oratorium jako „profilaktyczne" środowisko wychowawcze dla młodzieży. Podstawowe elementy systemu prewencyjnego ks. Jana Bosko (rozum, religia, miłość). Rola i znaczenie wychowawcy w systemie prewencyjnym. Relacje wychowawcze i system wymagań w systemie prewencyjnym. Profilaktyczny charakter wychowania rodzinnego w pedagogii ks. J. Bosko. Cele profilaktycznej działalności wychowawczej ks. Jana Bosko. Realizacja systemu prewencyjnego na terenie Polski. Aktualność systemu prewencyjnego wobec wyzwań współczesnej profilaktyki.
Fakultety	
Historia opieki nad dzieckiem	Przedmiot i zadania historii opieki nad dzieckiem jako subdyscypliny pedagogiki. Metody badania źródeł dotyczących dziecka i opieki (źródła historyczne, ikonograficzne, literackie, prawne). Kategorie: opieka, wychowanie, troska, dziecko, rodzina, instytucja. Opieka nad dzieckiem w starożytności: (stosunek do dziecka w cywilizacjach starożytnych (Egipt, Grecja, Rzym); dziecko w rodzinie i społeczeństwie — znaczenie, prawa, obowiązki; formy opieki nad dziećmi porzuconymi i sierotami. Średniowieczne koncepcje opieki i wychowania (chrześcijańska wizja dziecka i dzieciństwa, opieka nad dziećmi biednymi, sierotami, kalekimi — działalność klasztorów, bractw, Kościoła; pierwsze przytułki, sierocińce i szkoły parafialne. Odrodzenie i oświecenie – narodziny nowoczesnej refleksji nad dzieckiem Rozwój opieki nad dzieckiem na ziemiach polskich (opieka nad dziećmi w Polsce przedrozbiorowej (rodzina, Kościół, dwór, szkoła); sierocińce, zakłady wychowawcze, ochronki (m.in. ks. Baudouin, Marcelina Darowska); działalność charytatywna i społeczna w XIX w. (Towarzystwo Dobroczynności, zgromadzenia zakonne); wkład pedagogów i działaczy społecznych (Janusz Korczak, Maria Grzegorzewska, Helena Radlińska, Kazimierz Jeżewski). Okres międzywojenny i powojenny (polityka społeczna i oświatowa II RP wobec dziecka; rola państwa i organizacji

	społecznych (Caritas, PCK, harcerstwo); opieka nad dziećmi po II wojnie światowej – domy dziecka, kolonizacje, adopcje; system opieki socjalnej w PRL i zmiany instytucjonalne. Współczesne tendencje w opiece nad dzieckiem (idea praw dziecka (Deklaracja genewska, Konwencja ONZ); ewolucja pojęcia dobra dziecka i jego podmiotowości; przemiany modeli rodziny i opieki (rodzina zastępcza, adopcja, instytucje opiekuńczo-wychowawcze); rola organizacji pozarządowych i Kościoła w opiece nad dzieckiem; kierunki rozwoju współczesnej pedagogiki opiekuńczej.
Prawa autorskie i prawa pokrewne	Ochrona własności intelektualnej – geneza i wyjaśnienie pojęć. Źródła prawa autorskiego i praw pokrewnych. Przedmiot prawa autorskiego. Podmiot prawa autorskiego. Prawa osobiste. Prawa majątkowe. Dozwolony użytek. Plagiat. Prawa pokrewne. Ochrona wizerunku. Bazy danych. Umowy dotyczące praw autorskich. Organizacje Zbiorowego Zarządzania prawami autorskimi.
Wybrane teorie rozwoju zawodowego	Wprowadzenie do problematyki rozwoju zawodowego (pojęcie kariery, zawodu, pracy, powołania, rozwoju zawodowego; fazy rozwoju zawodowego w cyklu życia człowieka; rola edukacji, środowiska i doświadczenia w rozwoju zawodowym; współczesne ujęcia kariery – od „ścieżki kariery” do „kariery bez granic”; znaczenie samopoznania i refleksyjności w kształtowaniu drogi zawodowej. Klasyczne teorie rozwoju zawodowego: (Frank Parsons (1909) – teoria dopasowania człowieka do zawodu („trait and factor theory”); Donald Super – teoria rozwoju zawodowego jako procesu trwającego całe życie („life-span, life-space theory”); Eli Ginzberg i współpracownicy – koncepcja etapowego wyboru zawodu; Anne Roe – wpływ środowiska rodzinnego i potrzeb psychicznych na wybór zawodu; John Holland – teoria typów osobowości zawodowej (RIASEC). Społeczno-kulturowe i systemowe ujęcia rozwoju zawodowego (rola edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej w przygotowaniu zawodowym; zmiany w świecie pracy a redefinicja pojęcia kariery (globalizacja, cyfryzacja, AI, praca hybrydowa). Zastosowanie teorii w praktyce doradczej (diagnozowanie predyspozycji i preferencji zawodowych (testy Hollanda, ankiety Supera, kwestionariusze zainteresowań); konstruowanie ścieżki kariery w oparciu o teorię dopasowania i narracji; analiza studiów przypadków – różne drogi rozwoju zawodowego; tworzenie portfolio kariery i planu rozwoju osobistego.

Zaburzenia zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży - rodzaje, objawy, formy wsparcia i terapii	Klasyfikacja zaburzeń ICD -11 oraz DSM 5 wraz z objawami - definiowanie zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Rodzaje i formy zaburzeń. Znaczenie diagnozy. Uwarunkowani i przyczyn zaburzeń. Formy wsparcia i terapii. Skutki zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Charakterystyka wybranych zaburzeń psychicznych (w tym całościowe zaburzenia rozwoju, zaburzenia osobowości, zaburzenia zachowania, w tym opozycyjno-buntownicze, niedostosowane społecznie, niszczycielskie, agresywne (eksternalizacyjne), zachowania autoagresywne (samobójcze i niesamobójcze samouszkodzenia), zaburzenia związane z używaniem substancji psychoaktywnych (w tym dopalaczy), zaburzenia zachowania i emocji, depresja i depresyjność, zaburzenia lękowe, problemy psychoseksualne, zaburzenia związane z chorobami somatycznymi/niepełnosprawnością, współwystępujące zaburzenia. Rodzina z dzieckiem z zaburzeniami psychicznymi – obszary trudności, zadań i wsparcia. Rola społeczności szkoły we wsparciu dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. Instytucje oraz Fundacje, Organizacje, INGO, Stowarzyszenia działające na rzecz wsparcia dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi. Kampanie i programy społeczne (popularne osoby doświadczające zaburzeń psychicznych). Znaczenie mediów w działaniach profilaktycznych i rozwijaniu świadomości społecznej dotyczącej zaburzeń psychicznych dzieci i młodzieży - m.in.: filmy, literatura, muzyka, sztuka, reportaże, podcasty, portale społecznościowe, dedykowane strony www.
Zasady mediacji rodzinnych	Charakterystyka i wyjaśnianie funkcjonalnych i dysfunkcjonalnych konsekwencji konfliktu przy pomocy pojęć i teorii stosowanych w naukach społecznych. Analiza, interpretacja i ocena tych stanów. Zasady efektywnego i zgodnego współdziałania oraz komunikowania w grupie. Umiejętności komunikacyjne przydatne w negocjacjach i mediacjach. Techniki skutecznej komunikacji . Bariery w komunikacji interpersonalnej i grupowej. Mediacja – definicja, cel, metody i zastosowanie. Rodzaje mediacji, etyka prowadzenia postępowania. Specyfika mediacji rodzinnych (szanse, zagrożenia, zmienne). Dziecko w mediacji. 12 etapów mediacji wg Ch. W. Moore'a. Ugoda jako efekt finalny procedury mediacyjnej.

Metodyka pracy umysłowej dla studentów niesłyszących	Studiowanie i odnajdywanie się w rzeczywistości uniwersyteckiej – zajęcia wprowadzające. Style uczenia się. Wykorzystanie technik pamięciowych - mnemotechnika. Mapy myśli. Praca z tekstem. Sztuka szybkiego czytania. Metodyka notowania i pisania prac pisemnych. Wykorzystanie czasu wolnego. Zarządzanie czasem. Motywacja i samorozwój. Prawo własności intelektualnej.
Praca pedagogiczna z osobą ze spektrum autyzmu	Trudności rozwojowe osoby z ASD (poznawcze, komunikacyjne, sensoryczne, behawioralne). Specyfika pracy nauczyciela/wychowawcy wspierającego rozwój osoby z ASD. Dostosowywanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych oraz możliwości psychofizycznych osób z ASD. Metody pracy dydaktycznej i wychowawczej z osobą z ASD.
Wychowawcza funkcja zabawek	Definicje, funkcje i kryteria podziału zabawek, przepisy prawne regulujące produkcję zabawek w Polsce. Zasady doboru zabawek do psychofizycznego rozwoju dziecka. Zagadnienia problemowe związane z funkcją i organizacją zabawy z użyciem zabawek. Znaczenie zabawki w zabawie dziecka. Wielofunkcyjna rola zabawek w procesie wspomagania rozwoju dziecka - praktyczne zastosowanie zabawek w celach wychowawczych, edukacyjnych i terapeutycznych osób ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi. Zabawki edukacyjne w nauczaniu przedmiotowym. Proste przedmioty jako zabawki wychowawczo-dydaktyczne. Projektowanie zabawki uwzględniające możliwości rozwojowe dziecka i oferty różnorodnych przedmiotów i materiałów nadających się do zabawy.
Wychowawcza funkcja wolontariatu	Idea wolontariatu i historia działań o charakterze wolontarystycznym. Rodzaje wolontariatu. Motywacja wolontariuszy. Prawne aspekty wolontariatu w Polsce. Problemy społeczne, w których proces rozwiązania mogą się wpisywać działania wolontariackie. Zasady organizacji pracy wolontariuszy – indywidualny program wolontarystyczny. Instytucje i organizacje działajce w obszarze opieki i wychowania wykorzystujące pracę wolontariuszy. Wolontariat w procesie resocjalizacji. Wolontariat w rodzinie. Wolontariat w szkole (Szkolne Kluby Wolontariusza). Zasady konstruowania programów wychowawczych wykorzystujących wolontariat. Wychowanie przez wolontariat – tworzenie konspektów zajęć dotyczących wolontariatu dla różnych grup wiekowych. Profilaktyczny wymiar wolontariatu.

V semestr	
Małżeństwo i rodzina w antropologii chrześcijańskiej	1. Psychologiczny wymiar życia małżeńsko–rodzinnego • Rodzina jako system relacji • Przemiany życia rodzinnego w czasie • Relacje rodzinne • Miłość jako podstawa relacji rodzinnych • Czynniki powodzenia małżeńskiego • Komunikacja jako czynnik wewnętrzny mający wpływ na więź małżeńską 2. Małżeństwo i rodzina w społeczeństwie • Małżeństwo i rodzina jako podstawowa komórka społeczna • Definicja małżeństwa i rodziny (systemy prawne – prawo cywilne, kanoniczne, definicje socjologiczne, definicja społeczna) • Funkcje rodziny i ich przemiany • Przemiany demograficzne • Przemiany ról rodzicielskich • Pozycja dziecka w rodzinie • Relacje międzypokoleniowe • Małżeństwo i rodzina wobec wyzwań współczesności • Niemożność zrównania w porządku społecznym małżeństwa z innymi formami związków 3. Małżeństwo i rodzina w pedagogice • Funkcja wychowawcza rodziny • Rodzice jako wychowawcy • Tożsamość – rozwój i wychowanie • Funkcjonalność i dysfunkcjonalność wychowawcza rodziny 4. Filozoficzne podstawy rozumienia małżeństwa i rodziny • Koncepcja człowieka jako osoby i osobowej miłości • Personalistyczna koncepcja płciowości, płodności i rodzicielstwa 5. Wymiar teologiczny • Człowiek w zamyśle Boga • Małżeństwo i rodzina w zamyśle Boga

Diagnostyka środowiska	Definiowanie diagnozy. Rodzaje i typy diagnoz, diagnoza poznawcza, diagnoza decyzyjna, diagnoza środowiskowa. Diagnoza w badaniach i projektowaniu pedagogicznym. Kompetencje osobowościowe i formalne diagnosty. Etyczne aspekty postępowania diagnostyczno-pedagogicznego. Ekologiczne aspekty procesu pedagogicznego, konieczność rozpoznawania środowiska, (środowiskowych warunków rozwoju człowieka i procesów wychowania) dla efektywnej pracy pedagogicznej(pracy społeczno-wychowawczej). Etapy procedury diagnostycznej (diagnoza pełna). Wybrane metody, techniki i narzędzia diagnostyczne. Trudności diagnostyczne. Diagnoza problemów społecznych w wybranych środowiskach. Diagnostyka środowiska jako istotny składnik pomyślnej pracy pedagogicznej. Diagnoza a działania zorganizowane, cykle i etapy działań zorganizowanych. Zasady i metody diagnozowania. Wyniki diagnozy pedagogicznej jako przesłanki do podejmowania racjonalnej działalności profilaktycznej i terapeutycznej. Specyfika planowania i prowadzenia diagnozy dla wybranych środowisk wychowawczych (rodziny, szkoły, grupy rówieśniczej).
Metodyka pracy nauczyciela pedagoga w szkole podstawowej	Rola i zadania pedagoga szkolnego w szkole podstawowej (funkcje: wychowawcza, opiekuńcza, diagnostyczna, profilaktyczna i mediacyjna; miejsce pedagoga w strukturze szkoły i zespole nauczycieli; współpraca z dyrektorem, wychowawcami, psychologiem i rodzicami; pedagog jako organizator środowiska wsparcia ucznia i rodziny). Charakterystyka rozwoju dziecka w młodszym i starszym wieku szkolnym (przemiany w sferze poznawczej, emocjonalnej i społecznej; znaczenie relacji rówieśniczych i roli nauczyciela; typowe trudności szkolne i wychowawcze; implikacje metodyczne dla pracy pedagoga). Diagnoza pedagogiczna w szkole podstawowej (cele, etapy i metody diagnozy (obserwacja, wywiad, analiza dokumentacji, testy i ankiety); rozpoznawanie potrzeb edukacyjnych i wychowawczych uczniów; diagnoza środowiska rodzinnego i szkolnego; opracowywanie planu pomocy psychologiczno-pedagogicznej i dokumentacji ucznia). Planowanie i organizacja pracy pedagoga szkolnego. Metody i formy pracy pedagoga szkolnego. Współpraca pedagoga z wychowawcami i nauczycielami (wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych; konsultacje i wspólne planowanie działań wychowawczych; wymiana informacji o uczniach z zachowaniem zasad etyki i poufności; rola pedagoga w zespole ds. pomocy psychologiczno-pedagogicznej). Współpraca pedagoga z rodzicami (opiekunami prawnymi) - formy kontaktu: zebrania, konsultacje indywidualne, warsztaty; pedagogizacja rodziców i wspieranie kompetencji wychowawczych; prowadzenie rozmów trudnych i mediacji rodzinnych; angażowanie rodziców w życie szkoły.

	Profilaktyka i interwencja w pracy pedagoga szkolnego. Współpraca z instytucjami wspierającymi szkołę i rodzinę. Praca pedagoga z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Przeciwdziałanie niepowodzeniom szkolnym i wspieranie rozwoju ucznia. Wychowanie do wartości i postaw społecznych w szkole podstawowej (kształtowanie empatii, szacunku i odpowiedzialności; edukacja dla pokoju, solidarności, ekologii i współpracy; praca wychowawcza poprzez działania społeczne i wolontariat; budowanie wspólnoty klasowej i szkolnej. Ewaluacja i refleksja nad pracą pedagoga szkolnego.
Metodyka pracy nauczyciela pedagoga w poradni psychologiczno-pedagogicznej	Rola, zadania i kompetencje pedagoga w poradni psychologiczno-pedagogicznej (miejsce pedagoga w zespole specjalistów poradni; funkcje diagnostyczna, terapeutyczna, doradcza, profilaktyczna i wspierająca; współpraca z psychologami, logopedami, terapeutami i doradcami zawodowymi; etyka zawodowa pedagoga i tajemnica zawodowa w pracy poradni). Metodyka diagnozy pedagogicznej w poradni. Diagnoza trudności w uczeniu się i funkcjonowaniu szkolnym. Metodyka opracowywania opinii i orzeczeń (struktura i język opinii psychologiczno-pedagogicznej; formułowanie zaleceń dostosowanych do indywidualnych potrzeb ucznia; współpraca pedagoga z zespołem orzekającym; zasady komunikowania wyników diagnozy rodzicom i nauczycielom). Planowanie i realizacja działań terapeutycznych i wspierających. Wspieranie nauczycieli i wychowawców w pracy z uczniami o zróżnicowanych potrzebach. Współpraca pedagoga poradni z rodzicami (opiekunami prawnymi) - prowadzenie rozmów diagnostycznych i wspierających; poradnictwo wychowawcze i edukacyjne; wspieranie rodziców w radzeniu sobie z trudnościami dziecka; organizacja warsztatów i grup wsparcia dla rodziców. Doradztwo edukacyjno-zawodowe jako element pracy pedagoga poradni. Współpraca pedagoga poradni ze środowiskiem społecznym i instytucjami. Praca z dziećmi i młodzieżą z różnorodnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi (wspieranie uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania, trudnościami emocjonalnymi; praca z dziećmi zdolnymi i uczniami z doświadczeniem migracji; dobór metod i form wsparcia adekwatnych do indywidualnych potrzeb; współpraca z rodziną i szkołą w realizacji zaleceń). Dokumentacja pracy pedagoga w poradni. Etyka zawodowa i postawa refleksyjna pedagoga poradni. Nowoczesne kierunki i wyzwania w pracy pedagoga poradni (wykorzystanie TIK i narzędzi cyfrowych w diagnozie i terapii pedagogicznej; poradnictwo online i teleinterwencja; wspieranie zdrowia psychicznego w kontekście zmian społecznych i edukacyjnych).

specjalność 1: Pedagogika rodziny z mediacją i wsparciem rodziny	
Tożsamość płciowa – rozwój i wychowanie	Tożsamość – rozumienie i jako zmiana rozwojowa. Wybrane teorie rozwoju i kształtowania tożsamości. Płeć, role płciowe, poczucie tożsamości płciowej - zakres semantyczny pojęć. Modele badań nad tożsamością płciową. Proces rozwoju identyfikacji z płcią. Rodzina wobec kształtowania tożsamości płciowej dziecka. Stereotypy płci a wychowanie dziecka.
Metodyka postępowania mediacyjnego – zasady i składniki	Porównanie mediacji z negocjacjami, arbitrażem i procesem sądowym. Rola mediatora wobec roli sędziego. Korzyści z mediacji. Przebieg postepowania mediacyjnego. Zasady mediacji (dobrowolność, bezstronność, neutralność, poufność). Rola mediatora, jej specyfika, prawa i obowiązki mediatora. Kontakt z mediatorem. Identyfikacja problemów i interesów stron. Zastosowanie mediacji, wskazania i przeciwwskazania. Ocena gotowości stron do mediacji. Generowanie rozwiązań. Zagadnienia etyki zawodowej mediatorów. Standardy prowadzenia mediacji i postepowania mediatora. Kompetencje i rozwój zawodowy.
Interakcje rodzinne w teorii i praktyce pedagogicznej	Interakcje międzyosobowe w systemie rodzinnym. Analiza interakcji w rodzinie. Tworzenie wzorców zachowania jako konsekwencje interakcji rodzinnych. Problemy interakcyjne w małżeństwie, w relacji rodzice - dzieci. Sytuacje przemocy i agresji w interakcjach rodzinnych. Rozmowa doradcza w zakresie relacji rodzinnych. Radzenie sobie w sytuacjach trudnych, konfliktowych w interakcjach w rodzinie.
Metodyka usprawniania interakcji rodzinnych	Bariery komunikacyjne w rodzinie. Najczęściej spotykane problemy interakcyjne w profilaktyce i terapii rodzin. Zaburzenie interakcji w wyniku uzależnienia. Interakcje w rodzinach rozbitych. Zasady diagnostyki interakcji w rodzinie.

	Etapy rozmowy doradczej. Błędy popełniane przez osoby pracujące z rodziną.
Metodyka diagnozowania sytuacji rodzinnej	Struktura i dynamika sytuacji rodzinnej w diagnozie. Zastosowanie systemowego rozumienia rodziny w diagnozie pedagogicznej. Istota, rodzaje i funkcje diagnozy rodziny. Wybrane metody, techniki i narzędzia diagnostyczne. Przeprowadzenie badań diagnostycznych. Analiza i interpretacja danych empirycznych.
Psychopedagogika prokreacji	Prokreacja jako zagadnienie psychopedagogiczne (wyjaśnienie pojęć: prokreacja, rodzicielstwo; psychiczny, społeczny, moralny wymiar prokreacji). Rozwój człowieka w kontekście prokreacji (okresy rozwojowe (dzieciństwo, adolescencja, dorosłość, starzenie się) a postawa prokreacyjna; dojrzewanie biologiczne, psychiczne, społeczno-emocjonalne; wpływ warunków środowiskowych, kulturowych, ekonomicznych na zdolność do świadomej prokreacji. Świadome/odpowiedzialne rodzicielstwo i profilaktyka prokreacji (odpowiedzialne rodzicielstwo i jego płaszczyzny, profilaktyka HIV/AIDS, chorób przenoszonych drogą płciową, edukacja seksualna: metody, organizacja, wyzwania). Psychospołeczne aspekty tożsamości i norm kulturowych (płeć, role płciowe, tożsamość płciowa, normy społeczne związane z prokreacją i rodzicielstwem). Wsparcie psychopedagogiczne w kontekście prokreacji - terapie wspierające niepłodność, adopcję, strata dziecka.
specjalność 2: Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z resocjalizacją	
Systemy opieki nad dzieckiem w Unii Europejskiej	Wybrane pojęcia, teorie i systemy opieki nad dzieckiem. Antropologicznie i aksjologiczne podstawy europejskich systemów opieki nad dzieckiem. Prawna ochrona dobra dziecka w Unii Europejskiej. Wspólne założenia systemów opieki nad dzieckiem w państwach Unii Europejskiej. Wybrane elementy rodzinnej i instytucjonalnej opieki nad dzieckiem w Unii Europejskiej. Formy i zadania opieki nad dzieckiem w Unii Europejskiej. Budowa spójnego systemu opieki nad dzieckiem w Unii Europejskiej.
Zagrożenia i ochrona współczesnego dzieciństwa	Aksjologiczne podstawy zabezpieczenia godności i dobra dziecka. Prawna ochrona dziecka. Współczesne uwarunkowania funkcjonowania dziecka w środowisku społecznym. Podstawowe środowiska wychowawcze w życiu dziecka. Wybrane zagrożenia dobra i godności dziecka. Dziecko w rodzinie dysfunkcyjnej. Środki masowego przekazu i komunikacji w życiu dzieci. Funkcjonowanie dziecka w środowisku rówieśniczym.

	Przejawy zachowań patologicznych wobec dzieci. Strategie ochrony dobra i godności dziecka. Motywacja i poczucie własnej wartości w życiu dzieci. Instytucje państwowe i organizacje społeczne działające na rzecz ochrony dziecka.
Diagnostyka resocjalizacyjna	Diagnoza - ogólne założenia teoretyczne: (pojęcie diagnozy, diagnoza w pedagogice - geneza i rozwój, podstawowe zasady diagnozy pedagogicznej, uwarunkowania procesu diagnostycznego. Diagnoza w resocjalizacji: (podstawowe założenia teoretyczne diagnostyki resocjalizacyjnej, założenia metodologiczne procesu diagnozowania w resocjalizacji, uwarunkowania przebiegu diagnozy resocjalizacyjnej). Zakres i obszar diagnozy resocjalizacyjnej: (diagnoza indywidualna, diagnoza środowiskowa). Podstawowe metody, techniki i narzędzia diagnostyczne wykorzystywane w diagnostyce resocjalizacyjnej: (prezentacja wybranych metod diagnostycznych, charakterystyka wybranych technik diagnostycznych, pokaz wybranych narzędzi stosowanych w diagnostyce resocjalizacyjnej). Konstruowanie narzędzi diagnostycznych. Przedmiot ma za zadanie ugruntować i pogłębić wiedzę, umiejętności i kompetencje związane z realizacją zadań z obszaru diagnostyki resocjalizacyjnej. W ramach wykładów omawiane są zagadnienia związane z diagnozowaniem penitencjarnym, tak w kontekście krajowym, jak i zagranicznym, co służy porównaniu stosowanych rozwiązań oraz ocenie możliwości aplikacyjnych. Takie podejście pozwala podkreślenia konieczności myślenia o diagnozie jako o ważnym elemencie polityki kryminalnej. Rozważania uzupełniają prezentacje zagranicznych koncepcji i narzędzi diagnostycznych. W czasie kursu studenci zapoznają się lub utrwalają zagadnienia z obszaru etyki działań diagnostycznych.
Praca z bezrobotnym i jego rodziną	Praca - jej formy oraz postawy wobec pracy. Praca jako wartość. Bezrobocie jako zjawisko społeczne. Definiowanie bezrobocia/bezrobotnego. Stopa bezrobocia. Struktura osób bezrobotnych. Charakterystyka polskiego bezrobocia. Rodzaje bezrobocia. Przyczyny bezrobocia. Skutki bezrobocia: ekonomiczne, psychologiczne. Formy walki z bezrobociem: aktywne, pasywne. Praca socjalna z bezrobotnym i jego rodziną (definicje pracy socjalnej, jej cele). Kontrakt socjalny jako narzędzie aktywizujące w pracy z bezrobotnym. Etapy prowadzenia pracy socjalnej z osobą bezrobotną (diagnoza, opracowanie planu pracy, realizacja planu, ewaluacja).

Pedagogiczne aspekty funkcjonowania Domów Pomocy Społecznej	Domy Pomocy Społecznej – geneza i współczesne uwarunkowania funkcjonowania. Podstawy prawne i organizacyjne działalności DPS. Pedagogiczne funkcje Domów Pomocy Społecznej – opieka, wychowanie, terapia, resocjalizacja. Rola wychowawcy i pedagoga w DPS – kompetencje, zadania, wyzwania. Diagnoza potrzeb i możliwości rozwojowych wychowanków DPS. Funkcjonowanie dzieci i młodzieży w warunkach instytucjonalnych – konsekwencje psychopedagogiczne. Aktywizacja mieszkańców DPS. Zasady i formy terapii zajęciowej w pracy z dziećmi i młodzieżą w DPS. Relacje rówieśnicze i budowanie więzi w społeczności instytucjonalnej. Współpraca DPS z rodziną mieszkańca i środowiskiem lokalnym. Wolontariat we wspieraniu DPS. Przygotowanie wychowanków DPS do samodzielnego życia. Nowoczesne koncepcje i dobre praktyki w funkcjonowaniu Domów Pomocy Społecznej – przegląd aktualnych badań.
Diagnozowanie środowisk opiekuńczo-wychowawczych	Diagnostyka środowisk wychowawczych ma służyć poznaniu metodologii stawiania diagnoz na użytek opieki, wychowania i terapii. W części wstępnej zostaną przypomniane podstawowe treści związane z diagnozowaniem społecznym. Problemy człowieka jako przedmiotu i podmiotu diagnozy społecznej. Środowiska opiekuńczo-wychowawcze – podstawowe techniki ich diagnozy. Etapy diagnozy oraz podstawowe techniki diagnostyczne. Profesjonalne działania w obszarze diagnozy i pracy socjalno-wychowawczej z rodziną, grupą rówieśniczą, w środowisku lokalnym.
Placówki socjoterapeutyczne i resocjalizacyjne w systemie oświaty	System oświaty- miejsce placówek socjoterapeutycznych i resocjalizacyjnych. Akty prawne regulujące działalność poszczególnych placówek socjoterapeutycznych i resocjalizacyjnych. Struktura organizacyjna i zadania poszczególnych placówek. Modele i strategie oddziaływań resocjalizacyjnych i socjoterapeutycznych. Diagnoza resocjalizacyjna i planowanie działań terapeutycznych. Etyka pracy wychowawcy i terapeuty w placówkach socjoterapeutycznych i resocjalizacyjnych. Przykłady dobrych praktyk w pracy z młodzieżą zagrożoną niedostosowaniem społecznym i niedostosowaną społecznie.
Semestr VI	
Podstawy psychologii klinicznej	Zasady rozpoznawania zaburzeń psychicznych w wieku rozwojowym: dane dotyczące rodziny, dziecka, przebyte choroby - rodzaj, przebieg, powikłania, urazy, hospitalizacje. Całościowe zaburzenia rozwojowe – Autyzm dziecięcy – definicja, klasyfikacja DSM-IC i ICD – 10, epidemiologia, obraz kliniczny autyzmu. Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym. Moczenie mimowolne (enuresis) nieorganiczne; zanieczyszczanie się kałem (encopresis) nieorganiczne – definicja, epidemiologia, etologia,

	obraz kliniczny, różnicowanie, rokowanie, formy terapii. Zaburzenia snu u dzieci – lęki nocne, somnambulizm – klasyfikacja DSM-IV, ICD-10, epidemiologia, obraz kliniczny, etiologia, terapia. Specyfika zaburzenia funkcjonowania młodzieży w okresie adolescencji - osobowość pograniczna (borderline). Symptomatyka zaburzenia pogranicznego u młodzieży. Etiologia zaburzenia pogranicznego. Charakterystyka Kwestionariusza-Organizacji-Osobowości-Pogranicznej (KOOP - aut. Elżbieta Januszewska). Zaburzenia odżywiania – wiek dorastania. Jadłowstręt psychiczny (anorexia nervosa) oraz bulimia - kryteria diagnostyczne DSM-5, ICD-10, etiologia i patogeneza, obraz kliniczny i przebieg, rozpoznanie różnicowe. Leczenie. Zaburzenia depresyjne u dzieci i młodzieży. Wymiar biologiczny, wymiar psychologiczny. Epidemiologia, etiologia, obraz kliniczny, przebieg, leczenie zaburzeń depresyjnych. Cele psychoterapii i relacja psychoterapeutyczna. Zaburzenia hiperkinetyczne – ADHD. Klasyfikacja DSM-5, ICD-10. Rozpoznanie i diagnostyka różnicowa. Postępowanie, psychoedukacja.
Pomoc społeczna i gerontologia	Pomoc społeczna – zagadnienia wprowadzające (istota, cele, funkcje pomocy społecznej, podstawowe ustalenia definicyjne). Organizacja pomocy społecznej w Polsce: aspekty prawne (Ustawa o pomocy społecznej), sektory (I, II i III) i jednostki organizujące i realizujące zadania z zakresu pomocy społecznej (ROPS, PCPR, placówki wsparcia i opieki). Praca socjalna w praktyce: podstawowe metody pracy socjalnej (indywidualna, grupowa, środowiskowa), praca socjalna jako proces zachodzący w relacji (elementy, specyfika), praca socjalna w wybranych środowiskach (1) rodzina, 3) szkoła, 2) osoby uzależnione, 3) z niepełnosprawnością, 4) chore psychicznie, 5) bezrobotne, 6) bezdomne). Wybrane zagadnienia z gerontologii społecznej - podstawowe pojęcia: gerontologia, starość i jej periodyzacja, charakterystyka starości w wymiarach: demograficznym, biologicznym, materialnym, psychologicznym, społeczno-kulturowym, religijnym. Pomoc społeczna wobec starości: regulacje prawne i system polityki społecznej wobec osób starszych (skala, zasady, formy), formy pracy socjalnej dotyczącej seniorów – opieka i wsparcie instytucjonalne i środowiskowe, całodobowe i dzienne, system zabezpieczeń społecznych dla osób starszych, edukacja i czas wolny seniorów, organizacje i stowarzyszenia prosenioralne w walce o prawa człowieka starszego, instytucje i placówki wspierające rozwój człowieka starszego, instytucje i placówki pomocy człowiekowi starszemu.
specjalność 1: Pedagogika rodziny z mediacją i wsparciem rodziny	
Dysfunkcjonalność rodziny	Dysfunkcja rodziny jako problem interdyscyplinarny i ogólnospołeczny (rozumienie pojęcia, procesy zachodzące w rodzinie, mechanizmy postępowania jej członków, prawidłowości, problemy). Dysfunkcjonalność a patologia społeczna (rozumienie i rozróżnienie pojęć, analiza zachowań odbiegających od powszechnie przyjętych norm społecznych). Wybrane obszary dysfunkcjonalności rodziny (sytuacja rozwodowa, problem alkoholowy, problem narkomanii, przemoc w rodzinie).

	Instytucjonalne i pozainstytucjonalne formy wsparcie rodzin dysfunkcjonalnych. Zasoby i czynniki ryzyka oraz możliwości pracy z rodziną dysfunkcjonalną.
Metodyka pracy z rodziną dysfunkcjonalną	Rodzina dysfunkcyjna, jej dynamika oraz cechy charakterystyczne. Możliwości pomocy rodzinom dysfunkcyjnym. Specyfika przemocy w rodzinie. Lokalne zespoły Interdyscyplinarne – charakterystyka, możliwości współpracy. Rodzina z problemem uzależnienia i współuzależnienia. Bezrobocie, bezdomność i ubóstwo ekonomiczne. Dysfunkcjonalność rodziny jako skutek rozchwiania ładu społeczno-moralnego.
Metodyka pracy z rodziną w sytuacjach krytycznych w rodzinie	Charakterystyka rodziny w sytuacji kryzysu. Kryzys a interwencja kryzysowa. Modele teoretyczne stosowane w podejściu do osoby w kryzysie. Emocje, zachowanie i potrzeby osób będących w kryzysie. Czynniki ryzyka – czynniki sprzyjające powstawaniu kryzysu. Wpływ stresu na występowanie sytuacji kryzysowych. Procedury wykorzystywane w interwencji kryzysowej.
Podstawy kurateli rodzinnej	Organizacja kurateli rodzinnej w Polsce. Obowiązki i prawa kuratorów rodzinnych. Diagnoza w pracy kuratora rodzinnego. Nadzory w sprawach rodzinnych i nieletnich. Etapy pracy kuratora: planowanie pracy z rodziną, realizacja założeń planu pracy (faza przystosowania i akceptacji, faza zmiany postaw). Metody pracy rodzinnych kuratorów sądowych.
Trening praktycznych umiejętności prowadzenia mediacji	Prowadzenia wstępnych spotkań ze stronami w tym opanowania wypowiedzi otwierających mediację i zawierania kontraktu mediacyjnego. Umiejętność prowadzenia sesji mediacyjnych zgodnie z zasadami i przy wykorzystaniu właściwych technik mediacyjnych. Rola aktywnego słuchania. Umiejętność zadawania pytań. Rola używania neutralnego języka (w mówieniu i pisaniu). Dokonywanie analizy i diagnozy konfliktu objętego mediacją. Ocena, czy zastosowanie mediacji jest zasadne w danej sprawie. Identyfikacja pozycji i potrzeb stron w konflikcie. Wyodrębnianie pozycji, potrzeb i interesów oraz przejścia z pozycji do interesów. Wspieranie stron w pracy nad rozwiązaniami.

	Wspieranie stron w kreatywnym poszukiwaniu rozwiązań. Wspieranie stron w identyfikacji zasad i kryteriów podejmowania decyzji. Sporządzanie porozumienia końcowego. Współpraca z innymi specjalistami.
specjalność 2: Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza z resocjalizacją	
Aksjologia w profilaktyce społecznej i resocjalizacji	Wyjaśnienia terminologiczne i wprowadzające. Podstawowe definicje i klasyfikacje wartości. Kategorie aksjologiczne w resocjalizacji i profilaktyce społecznej. Cele i zadania wychowania resocjalizującego. Wartości noetyczne w profilaktyce społecznej i procesie resocjalizacji. Koncepcje pracy resocjalizacyjnej w oparciu o wartości noetyczne. Religijność i praktyki religijne w procesie resocjalizacji. Aksjologia w resocjalizacji jako wyzwanie dla oddziaływań penitencjarnych i readaptacyjnych.
Elementy kryminologii, suicydologii i wiktymologii	Główne paradygmaty kryminologiczne. Podstawowe pojęcia związane z przestępczością. Metody badań kryminologicznych. Teorie przestępczości. Przestępczość stwierdzona, ujawniona, nieujawniona. Statystyki kryminalne. Charakterystyka przestępczości. Rodzaje przestępczości. Determinanty przestępczości. Patologie przestępczości. Ujemne zjawiska społeczne a przestępczość. Zapobieganie i zwalczanie przestępczości. Wiktymologia. Cele i zadania suicydologii. Pojęcie samobójstwa. Etiologia zachowań suicydalnych. Prawne aspekty samobójstwa. Pomoc osobom po usiłowaniu samobójstwa. Systemy zapobiegania zamachom samobójczym
Prawo wobec patologii społecznych	Pojęcie patologii społecznej. Konstytucyjne ramy zwalczania dysfunkcji społecznych. Prawo wobec przemocy seksualnej wobec kobiet i dzieci oraz zjawiska prostytucji. Prawo wobec przemocy domowej. Prawo wobec alkoholizmu. Prawo wobec narkomanii. Prawo wobec demoralizacji i przestępczości nieletnich. Prawo wobec kryzysu zdrowia psychicznego. Prawo wobec uzależnienia od hazardu.

Koncepcje kurateli sądowej	Organizacja kurateli sądowej w Polsce. Obowiązki i prawa kuratorów sądowych. Diagnoza w pracy kuratora sądowego. Pojęcie nadzoru i dozoru. Etapy pracy kuratora: planowanie pracy resocjalizacyjne, realizacja założeń planu pracy (faza przystosowania i akceptacji, faza zmiany postaw). Wywiady środowiskowe przeprowadzane przez kuratora dla dorosłych (rodzaje wywiadów, sposób przeprowadzania wywiadów). Techniki stosowane w pracy kuratorów (techniki oparte interakcji dwuosobowej, techniki oparte na interakcji grupowej).
Współczesne formy i metody resocjalizacji	Formy, metody i środki wychowania resocjalizującego. Profilaktyka i środki probacyjne w resocjalizacji. Wybrane programy resocjalizacyjne i profilaktyczne stosowane przez służby, instytucje oraz organizacje pozarządowe w Polsce. Założenia i metody twórczej resocjalizacji. Formy i metody arteterapeutyczne. Założenia i przykłady realizacji probacji. Wybrane rodzaje zmian w procesie resocjalizacji nieletnich. Przygotowanie autorskiego programu twórczej resocjalizacji dla różnych grup wiekowych osób w procesie resocjalizacji.
Opieka postpenitencjarna i readaptacja społeczna	Podstawowe zagadnienia z resocjalizacji penitencjarnej, pomocy postpenitencjarnej i readaptacji społecznej. Cele, zadania, funkcje i formy pomocy postpenitencjarnej. Podstawy aksjologiczne systemu sprawiedliwego karania z wykorzystaniem środków probacyjnych. Kara pozbawienia wolności i jej cele. Podmioty udzielające pomocy postpenitencjarnej. Zakład karny. Pobyt w zakładzie karnym jako przyczyna społecznego wykluczenia. Readaptacja społeczna skazanych w polskim systemie penitencjarnym – charakterystyka wybranych modeli i programów. Rola społeczeństwa w udzielaniu pomocy postpenitencjarnej oraz aktywności osoby skazanej w procesie destygmatyzacji. Reintegracja społeczna osób skazanych w Polsce i wybranych państwach Unii Europejskiej.
Seminarium dyplomowe	Poznanie zasad pisania prac naukowych, wymagań stawianych tekstowi pracy (wymagań formalnych i merytorycznych oraz zasad etycznych) oraz kryteriów oceny pracy dyplomowej Określenie harmonogramu prac związanych z przygotowaniem pracy dyplomowej. Określenie problematyki badawczej i tematu pracy wraz z uzasadnieniem. Dobór odpowiednich metod, technik i narzędzi badawczych w realizacji prac dyplomowych.

	Konstruowanie pracy licencjackiej, przedstawienie koncepcji i planu pracy. Przedstawienie podstawowych wiadomości na temat struktury pracy i głównych cech stylu naukowego, zasad sporządzania bibliografii załącznikowej, itp Kwerenda i prezentacja źródeł. Samodzielna praca, mająca na celu przygotowanie poszczególnych rozdziałów pracy. Prezentacja i dyskusja nad samodzielnie przygotowywanymi rozdziałami pracy wraz z ich korektą. Prezentacja całościowa ostatecznej wersji pracy licencjackiej. Omówienie przebiegu egzaminu dyplomowego.